

Zpravodaj Československého sdružení uživatelů TěXu Zpravodaj	76 + 1 = 77, 77 + 1 = 78
sdružení uživatelů TěXu Zpravodaj Československého sdružení už	82, 82 + 1 = 83, 83 + 1 = 84
j Československého sdružení uživatelů TěXu Zpravodaj Českoslove	84 + 1 = 85, 85 + 1 = 86
elů TěXu Zpravodaj Československého sdružení uživatelů TěXu Z	89 + 1 = 90, 90 + 1 = 91
eho sdružení uživatelů TěXu Zpravodaj Československého sdružen	= 91, 91 + 1 = 92, 92 + 1 = 93
vodaj Československého sdružení uživatelů TěXu Zpravodaj Česko	= 91 + 93, 93 + 1 = 94
živatelů TěXu Zpravodaj Československého sdružení uživatelů Tě	94 + 1 = 95, 95 + 1 = 96
venského sdružení uživatelů TěXu Zpravodaj Československého sd	= 96, 96 + 1 = 97, 97 + 1 = 98
Zpravodaj Československého sdružení uživatelů TěXu Zpravodaj C	= 98 + 1 = 99
ení uživatelů TěXu Zpravodaj Československého sdružení uživate	99 + 1 = 100, 100 + 1 = 101
skoslovenského sdružení uživatelů TěXu Zpravodaj Československ	= 101, 101 + 1 = 102
TěXu Zpravodaj Československého sdružení uživatelů TěXu Zprav	102 + 1 = 103, 103 + 1 = 104
sdružení uživatelů TěXu Zpravodaj Československého sdružení už	= 104, 104 + 1 = 105
j Československého sdružení uživatelů TěXu Zpravodaj Českoslove	= 105, 105 + 1 = 106
elů TěXu Zpravodaj Československého sdružení uživatelů TěXu Z	106 + 1 = 107, 107 + 1 = 108
eho sdružení uživatelů TěXu Zpravodaj Československého sdružen	= 108, 108 + 1 = 109
vodaj Československého sdružení uživatelů TěXu Zpravodaj Česko	= 109, 109 + 1 = 110
živatelů TěXu Zpravodaj Československého sdružení uživatelů Tě	110 + 1 = 111, 111 + 1 = 112
venského sdružení uživatelů TěXu Zpravodaj Československého	= 112, 112 + 1 = 113
Zpravodaj Československého sdružení uživatelů TěXu Z	113 + 1 = 114, 114 + 1 = 115
eho sdružení uživatelů TěXu Zpravodaj Československého sdružen	114 + 1 = 115, 115 + 1 = 116
vodaj Československého sdružení uživatelů TěXu Zpravodaj Česko	= 116, 116 + 1 = 117
živatelů TěXu Zpravodaj Československého sdružení uživatelů Tě	= 117, 117 + 1 = 118
venského sdružení uživatelů TěXu Zpravodaj Československého	118 + 1 = 119, 119 + 1 = 120
Zpravodaj Československého sdružení uživatelů TěXu Zpravodaj C	= 120, 120 + 1 = 121
ení uživatelů TěXu Zpravodaj Československého sdružení uživate	121 + 1 = 122, 122 + 1 = 123
skoslovenského sdružení uživatelů TěXu Zpravodaj Československ	= 123, 123 + 1 = 124
TěXu Zpravodaj Československého sdružení uživatelů TěXu Zprav	124 + 1 = 125, 125 + 1 = 126
sdružení uživatelů TěXu Zpravodaj Československého sdružení už	= 126, 126 + 1 = 127
j Československého sdružení uživatelů TěXu Zpravodaj Českoslove	127 + 1 = 128, 128 + 1 = 129
elů TěXu Zpravodaj Československého sdružení uživatelů TěXu Z	= 129, 129 + 1 = 130
eho sdružení uživatelů TěXu Zpravodaj Československého sdružen	130 + 1 = 131, 131 + 1 = 132
vodaj Československého sdružení uživatelů TěXu Zpravodaj Českoslove	= 132, 132 + 1 = 133
živatelů TěXu Zpravodaj Československého sdružení uživatelů Tě	133 + 1 = 134, 134 + 1 = 135
venského sdružení uživatelů TěXu Zpravodaj Československého	= 135, 135 + 1 = 136

1 = 1, 1 + 1 = 2, 2 + 1 = 3, 3 + 1 = 4, 4 + 1 = 5, 5 + 1 = 6, 6 + 1 = 7,
 7 + 1 = 8, 8 + 1 = 9, 9 + 1 = 10, 10 + 1 = 11, 11 + 1 = 12, 12 + 1 = 13, 13 +
 1 = 14, 14 + 1 = 15, 15 + 1 = 16, 16 + 1 = 17, 17 + 1 = 18, 18 + 1 = 19,
 20, 20 + 1 = 21, 21 + 1 = 22, 22 + 1 = 23, 23 + 1 = 24, 24 + 1 = 25,
 25 + 1 = 26, 26 + 1 = 27, 27 + 1 = 28, 28 + 1 = 29, 29 + 1 = 30,
 30 + 1 = 31, 31 + 1 = 32, 32 + 1 = 33, 33 + 1 = 34, 34 + 1 = 35, 35 + 1 = 36,
 36 + 1 = 37, 37 + 1 = 38, 38 + 1 = 39, 39 + 1 = 40, 40 + 1 = 41, 41 + 1 =
 42, 42 + 1 = 43, 43 + 1 = 44, 44 + 1 = 45, 45 + 1 = 46, 46 + 1 = 47, 47 +
 1 = 48, 48 + 1 = 49, 49 + 1 = 50, 50 + 1 = 51, 51 + 1 = 52, 52 + 1 = 53,
 53 + 1 = 54, 54 + 1 = 55, 55 + 1 = 56, 56 + 1 = 57, 57 + 1 = 58, 58 + 1 =
 59, 59 + 1 = 60, 60 + 1 = 61, 61 + 1 = 62, 62 + 1 = 63, 63 + 1 = 64, 64 +
 1 = 65, 65 + 1 = 66, 66 + 1 = 67, 67 + 1 = 68, 68 + 1 = 69, 69 + 1 = 70,
 70 + 1 = 71, 71 + 1 = 72, 72 + 1 = 73, 73 + 1 = 74, 74 + 1 = 75, 75 + 1 = 76,
 76 + 1 = 77, 77 + 1 = 78, 78 + 1 = 79, 79 + 1 = 80, 80 + 1 = 81, 81 + 1 = 82,
 82 + 1 = 83, 83 + 1 = 84, 84 + 1 = 85, 85 + 1 = 86, 86 + 1 = 87, 87 + 1 = 88,
 88 + 1 = 89, 89 + 1 = 90, 90 + 1 = 91, 91 + 1 = 92, 92 + 1 = 93, 93 + 1 = 94,
 94 + 1 = 95, 95 + 1 = 96, 96 + 1 = 97, 97 + 1 = 98, 98 + 1 = 99, 99 + 1 = 100.

80 + 1 = 88, 88 + 1 = 89,	136 + 1 = 137, 137 + 1 = 138, 138 + 1 = 139, 139 + 1 = 140, 140 + 1 = 141, 141 + 1 = 142, 142 + 1 = 143, 143 + 1 = 144, 144 + 1 = 145, 145 + 1 = 146,
90 + 1 = 90, 90 + 1 = 91,	146 + 1 = 147, 147 + 1 = 148, 148 + 1 = 149, 149 + 1 = 150, 150 + 1 = 151, 151 + 1 = 152, 152 + 1 = 153, 153 + 1 = 154, 154 + 1 = 155, 155 + 1 = 156,
92 + 1 = 92, 92 + 1 = 93, 93 + 1 = 94,	156 + 1 = 157, 157 + 1 = 158, 158 + 1 = 159, 159 + 1 = 160, 160 + 1 = 161, 161 + 1 = 162, 162 + 1 = 163, 163 + 1 = 164, 164 + 1 = 165, 165 + 1 = 166,
94 + 1 = 95, 95 + 1 = 96,	166 + 1 = 167, 167 + 1 = 168, 168 + 1 = 169, 169 + 1 = 170, 170 + 1 = 171, 171 + 1 = 172, 172 + 1 = 173, 173 + 1 = 174, 174 + 1 = 175, 175 + 1 = 176,
96 + 1 = 97, 97 + 1 = 98,	176 + 1 = 177, 177 + 1 = 178, 178 + 1 = 179, 179 + 1 = 180, 180 + 1 = 181, 181 + 1 = 182, 182 + 1 = 183, 183 + 1 = 184, 184 + 1 = 185, 185 + 1 = 186,
98 + 1 = 99, 99 + 1 = 100, 100 + 1 = 101,	186 + 1 = 187, 187 + 1 = 188, 188 + 1 = 189, 189 + 1 = 190,
101, 101 + 1 = 102,	
102 + 1 = 103, 103 + 1 = 104, 104 + 1 = 105,	
105, 105 + 1 = 106,	
106 + 1 = 107, 107 + 1 = 108,	
108, 108 + 1 = 109, 109 + 1 = 110,	
110 + 1 = 111, 111 + 1 = 112,	

$= 112, 125, 114$	$1 = 190, 190, 1 = 191$	$216 = 217, 217 = 217$
$114 = 113, 115, 114$	$191 = 191, 192, 192 = 191$	$= 218, 218 + 1 = 219$
$+ 1 = 116, 116 + 1 =$	$= 193, 193 = 194, 194 =$	$219 = 190 + 220, 219 =$
$117, 117 + 1 = 118$	$+ 1 = 195, 195 + 1 = 196$	$= 221, 221 + 1 = 222$
$118 = 119, 119 + 1 =$	$196 = 191 + 197, 197 + 1 =$	$222 = 191 + 223, 223 =$
$120, 120 + 1 = 121$	$198, 198 + 199, 199 +$	$= 224, 224 + 1 = 225$
$121 = 122, 122 + 1 =$	$200, 200 + 1 = 201, 201 +$	$225 = 226, 226 + 1 = 227$
$123, 123 + 1 = 124$	$201 + 202, 202 + 1 =$	$227, 227 + 1 = 228$
$124 = 125, 125 + 1 =$	$203, 203 + 1 = 204, 204 +$	$228 = 190 + 229, 229 + 1 =$
$126, 126 + 1 = 127$	$+ 1 = 205, 205 + 1 = 206$	$= 230, 230 + 1 = 231$
$127 = 128, 128 + 1 =$	$206 = 191 + 207, 207 + 1 =$	$231 = 191 + 232, 232 + 1 =$
$129, 129 + 1 = 130$	$208, 208 + 1 = 209, 209 +$	$= 233, 233 + 1 = 234$
$130 = 131, 131 + 1 =$	$+ 1 = 210, 210 + 1 = 211$	$234 = 190 + 235, 235 + 1 =$
$132, 132 + 1 = 133$	$211 = 201 + 213, 213 +$	$236 = 237, 237 + 1 = 238$
$133 = 134, 134 + 1 =$	$213, 213 + 1 = 214, 214 +$	$237 = 190 + 238, 238 + 1 =$
$135, 135 + 1 = 136$	$+ 1 = 215, 215 + 1 = 216$	$= 239, 239 + 1 = 240$

ZPRAVODAJ

ení uživatelů T_EXu Zpravodaj Československého sdružení uživatelů T_EXu Zpravodaj Československého sdružení uživatelů T_EXu Zpravodaj Československého sdružení uživatelů

Československého sdružení uživatelů T_EXu[illegible]

3

2009

OBSAH

Pozdravy z T _E Xperience 2009	117
Journal Supporting Parties on a Long-term Basis Subjekty dlouhodobě podporující Zpravodaj	118
Program T _E Xperience 2009	119
Miroslava Dolejšová: Malé povídání o Valašsku	121
Jan Šustek: Sazba odstavců do textových oblastí	124
Tomáš Kotouč, Martin Kvoch: T _E X v informačním systému studijní agendy	138
Jiří Rybička: Podpora přípravy závěrečných prací	144
Pavel Stříž, Michal Polášek: Šablony pro vysokoškolské kvalifikační práce	160
Michal Mádr, Pavel Stříž: Nové a staronové knihy	173

Zpravodaj Československého sdružení uživatelů T_EXu je vydáván v tištěné podobě a distribuován zdarma členům sdružení. Po uplynutí dvanácti měsíců od tištěného vydání je poskytován v elektronické podobě (PDF) ve veřejně přístupném archívu dostupném přes <http://www.cstug.cz/>.

Své příspěvky do Zpravodaje můžete zasílat v elektronické podobě, nejlépe jako jeden archivní soubor (.zip, .arj, .tar.gz). Postupujte podle instrukcí, které najdete na stránce <http://bulletin.cstug.cz/>. Pokud nemáte přístup na Internet, můžete zaslat příspěvek na disketě na adresu:

Zdeněk Wagner
Vínohradská 114
130 00 Praha 3

Disketu formátujte nejlépe pro DOS, formáty Macintosh 1.44 MB a EXT2 jsou též přijatelné. Nezapomeňte přiložit všechny soubory, které dokument načítá (s výjimkou standardních součástí L^AT_EXu), zejména v případech, kdy vás nelze kontaktovat e-mailem.

ISSN 1211-6661 (tištěná verze)
ISSN 1213-8185 (online verze)

Pozdravy z T_EXperience 2009

Dobrý den, kolegyně a kolegové,

podíváme-li se na balíčky a nástroje kolem T_EXu obecně, tak zjistíme, že buď

- používáme nástroje ze standardní T_EX-kolekce nebo
- někteří z nás ví, že existují balíčky a nástroje volně ke stažení ze serveru CTAN.ORG, resp. z DVD společností každoročně zasílaného členům, kdy většinou stačí jen soubory stáhnout nebo vykopírovat, umístit do T_EXového stromu a aktualizovat konfigurační soubory užitím příkazů z příkazové řádky `mktexlsr` a `updmap` nebo `updmap-sys`, což je novinka z T_EX-kolekce 2008, nebo, a to není systematicky zkoumáno,
- existují nástroje mimo první dva body tohoto výčtu; většinou se jedná o experimentální balíčky různých tvůrců stáhnutelné z webových domečků programátorů, různých pracovišť či serverů jako je <http://www.sf.net/>, <http://projects.tuxfamily.org/>, <http://freshmeat.net/> a dalších.

Jsme velice rádi, že vám můžeme představit první blok příspěvků z letošního setkání česko-slovenských T_EXistů, který byl především o těch nástrojích, které v T_EX-kolekci ani na CTAN.ORG nenajdeme. Dokládáme program konference a informace o okolí proběhlé akce od Miroslavy Dolejšové. Rodačce děkujeme.

Představujeme vám článek Jana Šustka z oblasti možností programování v T_EXu, jedná se o sazbu odstavců do textových oblastí. Tímto zároveň Janu Šustkovi děkujeme za přípravu podkladu na přední stranu obálky Zpravodaje.

Další články jsou věnovány vysokoškolským kvalifikačním pracem. Prvním z nich je článek Tomáše Kotouče a Martina Kvocha o implementaci T_EXu v informačním systému studijní agendy vyvinutém na Západočeské univerzitě v Plzni. Druhým je článek Jiřího Rybičky, který se zaměřuje na šablony kvalifikačních prací, podobně jako článek Pavla Stříže a Michala Poláška se stejnou tematikou. Články ve svých přílohách prezentují kompletní zdrojové kódy L^AT_EX šablon.

Na závěr tohoto čísla přidáváme informace o nových a staronových knihách napsaných v anglickém jazyce. Děkujeme za realizaci pánům Mádrovi a Střížovi. Za nezávislé jazykové pročení Zpravodaje děkujeme Petru Aubrechtovi.

Na druhý blok příspěvků z konference se můžeme těšit v dalším čísle Zpravodaje a vězte, že i kratší článek o vašich T_EXových ne/úspěších čtenářskou obec zajímá. Vždyť řada z nás řeší podobné, ne-li stejné problémy. Sdílení zkušeností je ta nejpříjemnější vlastnost, kterou náš Zpravodaj má! Příjemné čtení!

*Za organizátory letošního setkání
Pavel Stříž, bulletin@cstug.cz*

P.S. T_EX Live 2009 je na cestě! Můžeme testovat...

<http://tug.org/texlive/pretest.html>

Journal Supporting Parties on a Long-term Basis

Subjekty dlouhodobě podporující Zpravodaj

Professional and Scientific Societies

Odborné a vědecké organizace

Czechoslovak T_EX Users Group

<http://www.cstug.cz/>

T_EX Users Group

<http://www.tug.org/>

Czech Statistical Society

<http://statspol.cz/>

Faculties and Colleges

Fakulty a další školská zařízení

Tomas Bata University in Zlín

Faculty of Management and Economics

<http://www.fame.utb.cz/>

Masaryk University, Brno, Czech Republic

Faculty of Informatics

<http://www.fi.muni.cz/>

Mendel University of Agriculture and Forestry in Brno

Faculty of Business and Economics

<http://www.mendelu.cz/>

Faculty
of Business
and Economics

Publishers and Editors

Nakladatelé a editoři

Zdeněk Wagner, Ice Bear Soft, ID CZ 168 96 637, <http://www.icebearsoft.euweb.cz/>

ISSN 1801-3988, Liberix, o. p. s., ID CZ 268 60 015, <http://www.mandrivalinux.cz/>

ISSN 1801-3996, Liberix, o. p. s., ID CZ 268 60 015, <http://www.linuxexpres.cz/>

Stickfish, s. r. o., ID CZ 267 29 687, ISSN 1214-1267, <http://www.abclinuxu.cz/>

Občanské sdružení Ubuntu pro ČR, ID CZ 226 74 608, <http://www.ubuntu.cz/>

Vydavatelský servis, ID CZ 266 45 441, <http://www.vydavatelskyservis.cz/>

CEED ing. Jena Švarcová, Ph.D., ID CZ 603 43 842, <http://www.ceed.cz/>

DIVIDO systems, s. r. o., ID CZ 268 77 147, <http://www.bibri.net/>

KONVOJ, spol. s r. o., ID CZ 479 15 391, <http://www.konvoj.cz/>

Liberix, o. p. s., ID CZ 268 60 015, <http://www.liberix.cz/>

Ing. Jiří Kosek, ID CZ 716 12 998, <http://www.kosek.cz/>

Martin Stríž, ID CZ 744 36 121, <http://www.striz.cz/>

Program T_EXperience 2009

Čtvrtek, 21. května 2009

Od 15:00, příjezdy účastníků konference na Královec, rekreační středisko.

Od 20:00, večere.

Pátek, 22. května 2009

08:00, snídaně.

08:51, orgové: zahájení konference.

Předsedající: Jiří Rybička

09:00, Karel Píška: Fonty a jak s nimi pracují (plain)T_EX,
L^AT_EX, pdfT_EX, X_YT_EX a LuaT_EX.

10:15, Michal Růžička: Použití SVN pro verzování T_EXových dokumentů.

11:00, oběd.

Společenský program. Vůdci tlupy: orgové

11:50, sraz účastníků na exkurzi, přistavený autobus na Královci.

12:00, odjezd na exkurzi.

13:00, Státní zámek Vizovice, národní kulturní památka, 1 hodina.

Galerie Mariette, Zámecká čokoládovna.

<http://zamek-viz.hyperlink.cz/>

15:00, Rudolf Jelínek, a. s., odborná exkurze, 2 hodiny.

<http://www.rjelinek.cz/exkurze.php>

19:00, večere.

20:00, křest knihy Z. Wagnera, autogramiáda a povídání s autorem.

21:00, druhá večere, překvapení orgů.

Sobota, 23. května 2009

08:00, snídaně.

Předsedající: Tomáš Hála

09:00, Jiří Rybička: Jak na závěrečné práce na vysoké škole.

09:45, Pavel Stríž: Trojboj šablon pro vysokoškolské kvalifikační práce.

10:00, Martina Kudláčková: Výroba výukových flash animací.

10:30, Pavel Stríž: Vybrané partie knižní sazby.

11:00, oběd.

Společenský program. Vůdci tlupy: J. Demel, Z. Wagner, P. Stríž

Průvodce městem: Miroslava Dolejšová

11:50, před hlavní budovou, sraz účastníků o dobytí Valašských Klobúk, kyselice na Motocestu Šafrán; Muzea, Katovny a Rozhledny na Královci při cestě Strmákem zpět na Královec.

12:00, začátek turistického pochodu, pěšo.

18:30, večeře.

19:30, Jan Šustek, Sazba odstavců do textových oblastí různé šířky.

19:45, Jan Šustek, Jednoduchý programovací jazyk nad $\text{\TeX}$ em.

20:00, Jan Šustek, Implementace řádkového zlomu v $\text{\TeX}$ u v $\text{\TeX}$ u.

20:15, Pavel Stríž, FontForge a vybrané partie z přípravy knih písem.

Společenský program: Jiří Vašátko

20:30, Jiří Vašátko, `zas.cz`, přednáška o Sluneční soustavě. Cca 2 h.

22:30, pozdně noční sváča, překvapení orgů.

23:00, sledování půlnoční oblohy dalekohledem.

Neděle, 24. května 2009

08:00, snídaně.

Předsedající: Ján Buša

09:00, Zdeněk Wagner, Anshuman Pandey, Jaya Saraswati:

Tvorba rejstříku v indických jazycích pomocí **xindy**.

09:45, Pavel Stríž: Nástroje PP3, DVD GISák a Quantian.

09:50, Pavel Stríž: $\text{\TeX}$ + jazyk **R** pomocí **Sweave**.

10:00, Tomáš Hála: Bibliografické citace.

11:00, orgové: pozvánka na $\text{\TeX}$ perience 2010.

11:15, oběd a odjezdy účastníků.

Kontakty:

Pavel Stríž, +420 603 380 402

Milan Stríž, +420 724 009 340

Rekreační středisko Královec:

Mgr. Jiří Nečas, Na Královci 460, 766 01 Valašské Klobouky

Mobilní telefon: +420 603 856 888

Zlín, 24. května 2009

Československé sdružení uživatelů $\text{\TeX}$ u

Fakulta managementu a ekonomiky ve Zlíně

Jižní Valašsko – horský karpatský kraj na moravsko-slovenském pomezí v okolí města Valašské Klobouky. Jeho přirozené hranice tvoří na východě zalesněné vrchy Bílých Karpat, na severu a západě klínovité pásmo Vizovických vrchů, které na této straně obepínají celé jižní Valašsko, a na jihu přibližně vlárská dráha, která spojuje moravské kraje se slovenským Povážím. Je to kraj kopcovitý s hlubokými údolními osídlený původně ve vyšších polohách horskými pastýři na salaších a pasekáři s drobným zemědělským hospodářstvím. Ve městech, především v samotných Valašských Kloboukách, žili řemeslníci a obchodníci. Chudý kraj, jehož horské svahy dávaly často více kamení než chleba, skýtal zdejšímu lidu slabou obživu. Proto si obyvatelé vesnic i městeček přivydělávali dřevařstvím, tkalcovstvím, výrobou šindelů, šitím papučí a další podomáckou výrobou. Přes svůj těžký život a tuhý boj s tvrdými životními podmínkami a hospodářskými poměry si lidé na jižním Valašsku udrželi živelné tvůrčí nadání a velké folklórní bohatství.

První monografie Valašských Klobouk pochází z roku 1878 z pera učitele Antonína Ugwitze. Valašské Klobouky jsou v ní popisovány takto:

„Val. Klobúk čili Val. Klobouky, staré město v hradištském kraji, leží dle zeměpisné polohy v 49° 8' severní šířky a 35° 39' východní délky vyvýšen jsa 392^m / (1240') nad hladinou mořskou. Potok „Klobúčka“, kterýž část našeho města protéká, běře počátek svůj v hoře nad Ščudlovem, plyna jižním směrem na osady Příkazy, Poteč a V. Klobúk, odkud k sousednímu, hodinu cesty vzdálenému městu Brumovu spěchá, splýváje před ním s potokem od Návojně přicházejícím. Odtud teče pod jménem Brumovka až za Bilnici, kdež s řekou Vlárrou, od Štítné se vinoucí, v jeden tok se pojí, kteráž pak romantickým průsmýkem, dle ní vlárským nazvaným, do Uher přechází a za Nemšovou nad Trenčínem do rychlotokého Váhu se vrhá. Řečiště potoka „Klobúčky“ bývá zejména letního času nejvíce suché, taje-li však z jara náhle sněh, aneb strhne-li se hustý lijavec, tu častěji nebezpečně se rozvodní i dosti škod způsobí. Val. Klobúk rozkládá se jednak v kotlině při potoku, jednak vystupuje na výšiny jsa téměř ověnčen mohutnými, letního času půvabnými kopci lesnatých výběžků hor karpatských.“

První zmínka o Valašských Kloboukách se datuje ke 20. září 1341, kdy byla vydána latinsky psaná listina moravského markraběte Karla, pozdějšího císaře Karla IV. V této listině markrabě Karel svěruje úkol kolonizovat centrální část rozsáhlého brumovského pohraničního panství Ješkovi z Klobúku. 20. září 1341 však

není datem založení Valašských Klobouk. V té době totiž docházelo k výstavbě dvou vesnic: Klobúku a sousední Poteče.

O patnáct let později, 18. června 1356, byla vydána v Brně markrabětem Janem Jindřichem další latinsky psaná listina, která nařizovala vystavět na návrší nad dosavadním „městečkem“ Klobúk městečko Nový Klobúk. Hlavním důvodem pro založení městečka Nový Klobúk byly časté povodně, kterými údolí trpělo. Nový Klobúk byl vybaven právy, které užívalo město Hradiště.

Nový Klobúk nebyl založen jen díky častým povodním. Nový Klobúk se totiž měl stát nejen náboženským a kulturním centrem (fara), ale také hospodářským centrem (rozsáhlé čtvercové náměstí poskytovalo ideální prostor pro trhy) a také centrem soudním (hrdelní právo).

Aktem z roku 1356 vzniklo tedy dvojměstí: Starý Klobúk (někdejší Klobúk) a Nový Klobúk. Důležitou listinu dostalo městečko 23. prosince 1404. Markrabě Jošt v ní uděluje právo konat výroční trh, který se měl konat vždy o svaté Kateřině a trvat měl čtrnáct dnů. Trhy bývaly týdenní (konaly se v určitý den v týdnu) a výroční (konaly se jen jednou v roce a trvaly týden či dva). V době husitské vydává dne 14. února 1423 král Zikmund listinu, kterou nařizuje spojit „obojí Klobúk“ v jeden celek.

Nejsou jenom pozitivní události, které ovlivnily život ve Valašských Kloboukách. Existují také události negativní, o kterých se také píše. 29. července 1896 zachvátil Klobouky požár, který byl označen za největší požár 19. století na Moravě. Místní část Staré Město (někdejší Starý Klobúk) shořela celá. Při výstavbě nových domů muselo být dbáno přísných nařízení. Všechny stavby musely mít vyzděnou žumpu, půdy musely být dlážděné, vchod na půdu musel mít železné nebo plechem pobité dveře a uvnitř města se nesměly stavět stodoly. V polovině října 1896 bylo v Kloboukách nově postaveno 96 domů.

Existují také dochované pověsti o vzniku Klobouk.

Jak přišlo město Klobúky k svému jménu

Za starých časů byly na území brumovského panství hluboké lesy a v nich páni z okolečných hradů rádi lovíli.

Na včelejším rynku byla tenkrát paseka a na ní studánka. Tady si dávali lovci sraz. K studénce zapíchli vysokú palicu a ňu dali širáň. Místu pak dali jméno „U klobúku“. Když sa později na tem místě postavila osada, už jí to jméno zostalo.

Jiná varianta uvádí, že polohu studánky signalizoval klobouk pověšený na vysokém stromě. Byli i tací, kteří tvrdili, že to byl největší strom široko daleko. Kdo by také v hlubokých lesích už z dálky a znavený viděl hůl?

Těž sa povídá, že jak ze zdejší osady byli chlapi voláni k jednání na hrad Brúnov, šli vždycky všeci ve stejných klobúkoch. Dráb na hradě už jich vyhlížal a volal: „Klobúky už sú tu.“

A tak to městu zostalo a dalo si též do znaku klobúk.

O kráse Valašska i povaze Valachů píše Antonín Pavlín ve své Legendě o Valašském nebi:

Valašsko. . . Když sa z vrchu Radhošťa podívete po kraju, kopců, ráztok a údolí před vama je, tajak gdyž naseje. S nima se tu snúbíja rubiska, paseky a potúčky, keré pádíja z hor, jeden bystřejší než druhý. Krásný obraz! V člověku sa až tají dech, gdyž sa na tu krásu přírody díve.

A obyčejní ľudé, co tu žili, od vesna do vesna brázdu po brázdě orali, zrnká obilá do kamenitéj zemně zasévali, dřeli, aby sa vůbec uživil, ale víru v život nikdy neztratili.

Po dlúhé staeľtá tvořili svéráznú kulturu, do kerěj patříja ľudové pėsničky, tance, kroje, zvyky a obyčejje, krásné dřevěné stavby a libozvučné valašské nářečí. Jejích život býł naplněný láskú k přírodě a prosycený múdrostú a ľudovým humorem.

Valaši bojovali za svoje práva proti pánom a utlačovateľom a mněli svoju hrdost. Nigdy před vrchnostú nehrbili záda a klobúky zdělávali z hlavy enom nad hrobem a před spravedlnostú.

Tož vítajte na Valašsku, kraju to překrásném. Život Valacha je těžké pochopit, když v tomto kraju nežijete. Tí z Vás, keří do našeho kraja zavítajú, vrátíja sa sem zas. Valaši Vás přivítajú slivovicú a bohato Vás pohostíja. Odnesete si bohaté zážitky aj spomínky na dobré lidi.

Ve Valašských Klobúkách sa pořádajú známé kulturní akce. Od 2. do 5. července sa tu koná 11. valašské kumštování, mezinárodní setkání řezbářů, sochařů, malířů a hudebních skupin. Kdo má rád kosení lúk, može načerpat energii od 3. do 17. července. Mezi 14. až 16. srpnem sa město rozezvučí lidovou hudbú, protože sa koná již sedmý ročník Mezinárodního hudebního festivalu – Setkání muzikantů v Bílých Karpatech. A určitě je třeba vidět aj tradiční Valašský mikulášský jarmek.

Tož vítajte ve Valašských Klobúkách a užijte si to tu.

Miroslava Dolejšová
dolejsova@fame.utb.cz

Abstrakt

Při sazbě textu do textových oblastí vznikají problémy v případě, že oblasti mají různou šířku a v textu se vyskytnou pružné vertikální mezery. Tento článek popisuje jedno z možných řešení uvedeného problému.

Klíčová slova: Textové oblasti, sazba, `\vsplit`.

1. Popis problému

Jedna z nejdůležitějších činností $\text{\TeX}$ u při sazbě textu je nalezení nejlepšího řádkového zlomu. Při lámání horizontálního seznamu odstavce do řádků $\text{\TeX}$ zpracovává najednou celý odstavec, případně jeho části oddělené

display matematikou.

$\text{\TeX}$ najde všechny vhodné řádkové zlomy. U každého po-

tenciálního řádku spočítá, jak moc je nutné roztáhnout nebo stáhnout mezery. Poté spočítá badness tohoto řádku jako celé číslo b blízké číslu

$$100 \left| \frac{s}{f_0} \right|^3, \quad (1)$$

kde f_0 je přirozená a s je požadovaná pružnost mezer. Pokud je $b > 8\,191$, položí se $b := 10\,000$. Pokud se jedná o stažení a $b > 100$, položí se $b := \infty$. Na základě hodnoty badness se vypočítá demerits řádku podle vzorce

$$(\min\{l + b, 10\,000\})^2 + p^2 \operatorname{sgn} p + d_0,$$

kde l je hodnota `\linepenalty`, p je penalta za zlom v daném místě a d_0 je přidaná hod-

nota demerits. Člen s penaltou se nepřičítá, pokud $p \leq -10\,000$. Ze všech vhodných řádkových zlomů pak vybere ten s nejmenším součtem demerits.

Při kompletování odstavce $\text{\TeX}$ do vertikálního seznamu vkládá kromě samotných boxů s řádky také meziřádkové mezery, penalty a materiál z `\vadjust`.

Jako se horizontální seznam láme do řádků, láme se hlavní vertikální seznam na stránky. Pokud by se ale měly hledat všechny vhodné stránkové zlomy hlavního vertikálního seznamu celého dokumentu, bylo by to velmi náročné jak časově, tak pamětově. Proto $\text{\TeX}$ hledá možné zlomy pouze pro aktuální stranu. Opět pro každý zlom spočítá badness podle vzorce (1). Na základě hodnoty badness se spočítá cena daného zlomu podle vzorce

$$c = b + p,$$

*Práce na článku byla podpořena grantem 201/07/0191 Grantové agentury ČR.

kde p je penalta za zlom v daném místě. Člen s penaltou se nepřičítá, pokud $p \leq -10\,000$. Pokud $b = 10\,000$, položí se $c := 100\,000$. Do hledání vhodného zlomu dále mohou zasáhnout různé inzerty, jako například poznámky pod čarou nebo plovoucí objekty. Hledání končí v momentě, kdy je cena některého zlomu nekonečná. Výsledná stránka, která bude poslána výstupní rutině, bude ta, jejíž zlom měl

nejmenší cenu. Podobně se vertikální seznam láme do `\vbox`ů primitivem `\vsplit`.

Uvedený algoritmus lze najít v [3], jeho zjednodušenou verzi s komentářem v [2] nebo [4]. Plyne z něj důležitá skutečnost. V době zpracovávání textu na aktuální straně není a nemůže být známo, kolik řádků textu na dané straně bude. Tato informace je známa až po zpracování odstavce majícího tolik řádků, že jej nebude možné celý umístit na aktuální stranu.

Problém nastává v případě, že řádkový zlom závisí na stránkovém zlomu. Pokud je šířka textu na následující straně jiná než na

současné straně, pak problém dělá odstavce na zlomu strany. Kdybychom při sazbě odstavce věděli, že například první tři řádky budou na jedné straně a budou mít šířku 108 mm a zbývající řádky budou na druhé straně a budou mít šířku 170 mm, pak bychom použili `\parshape 4 0mm 108mm 0mm 108mm 0mm 108mm 0mm 170mm` a $\text{\TeX}$ by provedl řádkový zlom a nalámané řádky by poslal algoritmu stránkového zlomu. Jak již bylo poznamenáno, uvedenou informaci nemáme a získáme ji až po vložení řádků odstavce do vertikálního seznamu a po jeho rozlámání na stránky.

Stejný problém nastává při sazbě textu do textových oblastí. Mějme na straně dáno n obdélníkových oblastí. Úkolem je do těchto oblastí „nalít“ souvislý

text. V článku popíšu možné řešení uvedeného úkolu. Výsledek je vidět na stránkách, které právě čtete.

V tomto řešení je odstavec při své sazbě vložen do `\vbox`u, a proto jsou všechna přiřazení uvnitř odstavce lokální a mají-li být globální, musí být použit prefix `\global`. Není možné, aby nějaká skupina začala uvnitř jednoho odstavce a končila uvnitř druhého. Při lámání odstavce se neprovádí expanze a odstavec je jako celek poslán algoritmu řádkového zlomu. Proto může obsahovat například příkazy pro změnu fontu nebo matematické vzorce. Ty navíc mohou být zlomeny,

případně může být použito makro `\opakuj` z [1]. Dále je možné používat některé registry ovlivňující řádkový zlom, jako jsou `\leftskip`, `\rightskip`, `\parfillskip` nebo `\looseness`. Naopak nelze použít registry `\hangindent`, `\hangafter` a `\parshape`, protože parametry `\parshape` jsou programem předefinovány. Pokud jsou zaplněny všechny oblasti na stránce, začne se plnit další

strana se stejně rozmístěnými oblastmi. Za určitých okolností je možné, aby oblasti na další straně byly rozmístěny jinak. V tom případě je třeba ve vhodný čas znovu použít makro `\threadshape`.

Pokud jsou textové oblasti umístěny vedle sebe, může nastat kolize s typografickým pravidlem, které říká, že při sazbě do sloupců musí být dodržen řádkový rejstřík. To je způsobeno pružnými verti-

kálními mezerami, které mohou být vloženy například `display` matematikou.

Použití maker ze souboru `OBLASTI3.TEX` na sazbu tohoto článku je následující. Rámečky kolem textu byly nakresleny v `METAPOSTu`.

```
\documentclass ...
\input oblasti3
\begin{document}
...
\threadshape 3
  0cc 0cm 10cc 6cm
 12cc 0cm 15cc 6cm
  0cc 65mm 27cc 5cm
```

```
\pageboxheight115mm
\addonepar
Jedna z~nejdůležitějších ...
```

```
\addonepar
Při kompletování odstavce ...
...
\threadshape 5
  0cc 0cm 10cc 6cm
 12cc 0cm 15cc 6cm
```

```
  0cc 65mm 27cc 43mm
  0cc 113mm 15cc 6cm
 17cc 113mm 10cc 6cm
...
\addonepar
Uvedený algoritmus ...
...
\shipoutlastpage
\section{Definice maker}
...
\end{document}
```

Pokud bychom pracovali v `plainu` a chtěli celý článek vysázet do oblastí, stačilo by napsat následující text.

```
\input oblasti3
\threadshape ...
\addonepar
Jedna ...

\addonepar
Při kompletování ...
...
\bye
```

Význam jednotlivých maker je popsán v následující sekci. Celý soubor `OBLASTI3.TEX` je umístěn na [5].

2. Definice maker

2.1. Úvodní makra

2.1.1. Definice zkratek

Pro často používané konstrukce jsou nadefinovány tyto zkratky.

```
1 \let\ea\expandafter
2 \def\name#1{\csname#1\endcsname}
3 \def\namedef#1{\ea\def\csname#1\endcsname}
```

2.1.2. Alokace registrů

Čtyři čítače pro obecné výpočty není nutné speciálně pojmenovávat.

```
4 \newcount\tmpcounta
5 \newcount\tmpcountb
6 \newcount\tmpcountc
7 \newcount\tmpcountd
```

V čítači `\threadpart` je uloženo číslo aktuálně sázené oblasti. Počet všech oblastí je uložen v čítači `\threadparts`.

```
8 \newcount\threadpart
9 \newcount\threadparts
```

Čítače mající v názvu `SPpass` se používají při počítání průchodů makra `\splitparagraph`. Čítač `\SPpass` označuje číslo aktuálního průchodu. Čítač `\maxSPpasses` označuje maximální počet průchodů. Po počtu průchodů daném čítačem `\softSPpasses` se makrem `\setsoftpenalties` sníží některé penalty.

```
10 \newcount\SPpass
11 \newcount\maxSPpasses \maxSPpasses16
12 \newcount\softSPpasses \softSPpasses8
```

Pro správné vertikální mezery mezi odstavci je hodnota `\prevdepth` pro předchozí sázený odstavec uložena do registru `\prevprevdepth`.

```
13 \newdimen\prevprevdepth
```

V $\text{\LaTeX}$ u se oblasti sázejí do `\vboxu` výšky `\pageboxheight`. Implicitně je tato hodnota nastavena na 297 mm.

```
14 \newdimen\pageboxheight \pageboxheight297mm
```

Následující boxy se používají při práci. Ve `\vboxu` `\region` je uložena aktuálně sázená oblast. `\vbox` `\pagebox` obsahuje všechny dosud vysázené oblasti na stránce. `\vboxy` `\beginbox` a `\endbox` používají při lámání odstavce do oblastí.

```

15 \newbox\region
16 \newbox\pagebox
17 \newbox\beginbox
18 \newbox\endbox

```

2.1.3. Test formátu

Program funguje ve formátech plain a L^AT_EX. Některá makra se v jednotlivých formátech liší. Ke zjištění, v jakém formátu je program spuštěn, se používá následující test.

```

19 \def\ifplain{\ifx\documentclass\undefined}

```

2.1.4. Informace o průběhu

T_EX může vypisovat informace o průběhu programu. Tyto informace může vypisovat na terminál nebo do LOG souboru. Podle toho se nastaví jeden z následujících řádků.

```

20 \def\showinfo#1{} % no info
21 \let\showinfo\wlog % info > log
22 \let\showinfo\message % info > terminal

```

2.2. Nastavení vlákna

Všechny textové oblasti jako celek budu nazývat vlákno. Tvar vlákna se nastaví makrem `\threadshape`, které má syntaxi podobnou primitivu `\parshape`. Po použití

$$\text{\threadshape } n \sqcup x_1 \sqcup y_1 \sqcup w_1 \sqcup h_1 \sqcup \dots \sqcup x_n \sqcup y_n \sqcup w_n \sqcup h_n \sqcup$$

se bude vlákno skládat z n oblastí a i -tá oblast bude začínat na pozici (x_i, y_i) a bude mít šířku w_i a výšku h_i . Pozice (0 cm, 0 cm) odpovídá v plainu levému hornímu rohu stránky a v L^AT_EXu levému hornímu rohu `\vboxu` vkládaného na stranu.

```

23 \def\threadshape#1 {\threadparts#1
24   \threadpart0
25   \readthreadshape}

```

Tvar jedné oblasti se načte pomocným makrem `\readthreadshape`. Jednotlivé souřadnice se uloží do maker `\name{tsxi}`, `\name{tsyi}`, `\name{tswi}` a `\name{tshi}`, kde i je číslo oblasti.

```

26 \def\readthreadshape#1 #2 #3 #4 {\advance\threadpart1
27   \namedef{tsx\the\threadpart}\{#1}

```

```

28 \namedef{tsy\the\threadpart}{#2}
29 \namedef{tsw\the\threadpart}{#3}
30 \namedef{tsh\the\threadpart}{#4}
31 \ifnum\threadpart<\threadparts
32   \ea\readthreadshape
33 \else
34   \threadpart1
35   \prevprevdepth0pt
36 \fi}

```

2.3. Sazba odstavce

2.3.1. Rozhraní

Sazba odstavce do aktuální oblasti je řešena makrem `\addonepar`.¹ Makro vloží text odstavce pro další použití do makra `\paragraphtext`. Dále opakovaně provede makro `\splitparagraph`. Po jeho ukončení odstavec naostro vysází s poslední hodnotou `\linesinregions`.

```

37 \def\addonepar#1\par{
38   \def\paragraphtext{#1\unskip}
39   \sejmiprvnislovo#1 \par
40   \hsize\name{tsw\the\threadpart}
41   \initLIR
42   \getnormalpenalties
43   \SPpass0
44   \splitparagraph
45   \setbox\endbox=\vtop{\unvcopy\region
46     \prevdepth\prevprevdepth
47     \theparshape\paragraphtext\par
48     \global\prevprevdepth\prevdepth}
49   \loop
50     \setbox\region=\vsplit\endbox to\name{tsh\the\threadpart}
51   \ifdim\ht\endbox>0pt
52     \addtopagebox
53   \repeat
54   \setnormalpenalties}

```

Pokud je třeba vložit jiný vertikální materiál, například vertikální mezeru, použije se makro `\addtoregion`.

```

55 \def\addtoregion#1{\setbox\region=\vbox{\unvbox\region#1}}

```

¹V tuto chvíli je program implementován tak, že se sekvence `\addonepar` musí napsat na začátek každého odstavce. Řešení tohoto problému pomocí `\everypar` není jednoduché, protože se odstavce sází opakovaně. Zatím se takové řešení autorovi nepodařilo najít.

2.3.2. Zlom do oblastí

Jádrem makra `\addonepar` je makro `\splitparagraph`. Toto makro se vykonává opakovaně, dokud se hodnota `\linesinregions` neustálí. Pokud se tak nestane během `\maxSPpasses` průchodů, vysází se odstavec podle poslední hodnoty `\linesinregions`, což bude pravděpodobně špatně. Po `\softSPpasses` průchodech se makrem `\setsoftpenalties` sníží hodnoty některých penalt.

Během jednoho průchodu makro `\splitparagraph` pokusně vysází odstavec při vypočtené hodnotě `\linesinregions` a `\parshape` a naláme jej do jednotlivých oblastí, počínaje (již částečně zaplněnou) aktuální oblastí. Na základě toho znovu spočítá `\linesinregions`. Pokud se hodnota `\linesinregions` liší od předchozí hodnoty, provede se další průchod makra `\splitparagraph`.

```
56 \def\splitparagraph{\advance\SPpass1
57   \let\prevlinesinregions\linesinregions
58   \genparshape
59   \tmpcounta\threadpart
60   \clearLIR
61   \setbox\endbox=\vtop{\unvcopy\region
62     \prevdepth\prevprevdepth
63     \theparshape\paragraphtext\par
64     \vfil}% to avoid underfull vboxes
65   \loop
66     \setbox\beginbox=\vsplit\endbox to\name{tsh\the\tmpcounta}
67     \linesinbox\beginbox\tmpcountb
68     \addtoLIR{\the\tmpcountb}
69     \linesinbox\endbox\tmpcountb
70     \ifnum\tmpcountb>0
71       \advancemodTP\tmpcounta
72     \repeat
73     \addtoLIR{-1}
74     \countlinesofparagraph
75     \showinfo{^^JParagraph \prvnislovo ..., pass
76       \the\SPpass: [\linesinregions]}%
77     \ifx\linesinregions\prevlinesinregions
78       \let\next\relax
79     \else
80       \ifnum\SPpass=\maxSPpasses
81         \let\next\relax
82       \message{^^Jstring\splitparagraph does not converge!^^J}
83     \else
84       \ifnum\SPpass=\softSPpasses
85         \setsoftpenalties
```



```

86      \fi
87      \let\next\splitparagraph
88      \fi
89      \fi
90      \next}

```

Při výpisu činnosti programu je aktuální odstavec identifikován svým prvním slovem. Toto slovo se získá pomocným makrem `\sejmiprvnislovo`.²

```

91 \def\sejmiprvnislovo#1 #2\par{\def\prvnislovo{#1}}

```

2.4. Tvar odstavce

2.4.1. Počty řádků

Počty řádků aktuálního odstavce, které se vysází do jednotlivých oblastí, jsou uloženy ve frontě `\linesinregions`. Pokud je číslo aktuální oblasti i a `\linesinregions` je definováno jako

$$r_0; r_1; \dots; r_k; -1;$$

znamená to, že aktuální odstavec má být rozdělen do oblastí $i, i+1, \dots, i+k$, přičemž v oblasti $i+j$ bude jeho r_j řádků. Hodnota -1 slouží jako oddělovač.

Pro práci s frontou `\linesinregions` jsou definována následující čtyři makra.

```

92 \def\getoneLIR#1;#2\endLIR{\tmpcounta#1 \def\tmpLIR{#2}}
93 \def\clearLIR{\def\linesinregions{}}
94 \def\addtoLIR#1{\edef\linesinregions{\linesinregions#1;}}

```

Aby mělo makro `\splitparagraph` vždy alespoň dva průchody, je na začátku fronta `\linesinregions` nastavena na nesmyslnou hodnotu.

```

95 \def\initLIR{\def\linesinregions{-2;-1;}}

```

Pro posun na další oblast se používá makro `\advancemodTP`. Makro zvýší daný čítač o jedničku. Pokud by hodnota čítače byla větší než počet oblastí, nastaví se čítač na hodnotu 1.

```

96 \def\advancemodTP#1{\ifnum#1=\threadparts
97   #1=1 \else \advance#1by1 \fi}

```

2.4.2. Generování tvaru

Řádky odstavce v různých oblastech mají různou šířku. Proto je nutné použít primitiv `\parshape`. Parametry `\parshape` se generují z fronty `\linesinregions` pomocí makra `\genparshape`. Po použití tohoto makra bude primitiv `\parshape` se všemi parametry uložen do makra `\theparshape`.

²Proč jsou názvy maker na řádce 91 v češtině, zjistí čtenář, pokud si je přeloží do angličtiny.

```

98 \def\genparshape{\def\theparshape{
99   \tmpcountb0
100   \tmpcountc\threadpart
101   \edef\tmpLIR{\linesinregions}
102   \GPSloop}

```

Makro \GPSloop tvoří hlavní cyklus pro makro \genparshape.

```

103 \def\GPSloop{\ea\getoneLIR\tmpLIR\endLIR
104   \ifnum\tmpcounta=-1
105     \ea\GPSfinal
106   \else
107     \tmpcountd0
108     \loop
109     \ifnum\tmpcountd<\tmpcounta
110       \advance\tmpcountd1
111       \edef\theparshape{\theparshape0pt
112         \name{tsw\the\tmpcountc} }
113     \repeat
114     \advance\tmpcountb\tmpcounta
115     \advancemodTP\tmpcountc
116     \ea\GPSloop
117   \fi}

```

Makro \GPSfinal zakončuje generování \parshape.

```

118 \def\GPSfinal{%
119   \edef\theparshape{\noexpand\parshape
120     \the\tmpcountb\space \theparshape}}

```

2.5. Počítání řádků

2.5.1. Řádky v boxu

Makro \linesinbox spočítá počet řádků ve \vboxu #1 a výsledek uloží do čítače #2. Pokud se ve \vboxu vyskytuje display matematika, počítá se příslušný řádek jako tři řádky.

```

121 \def\linesinbox#1#2{\setbox0=\vbox{\global#2=0
122   \unvcopy#1
123   \loop
124     \unskipdisplay{#2}\unskipdisplay{#2}
125     \setbox2=\lastbox
126     \unskipdisplay{#2}\unskipdisplay{#2}\unskipdisplay{#2}
127     \unpenalty

```

```

128 \ifhbox2
129 \global\advance#2by1
130 \repeat}
131 \ifdim\ht0>0pt
132 \message{^^JERROR in \string\linesinbox^^J}
133 {\showboxbreadth10 \showbox0}
134 \fi}

```

Test na přítomnost display matematiky se provádí porovnáním velikosti vertikální mezery v boxu s velikostí mezery vkládané nad rovnici, která je při `\predisplaypenalty=10000` vždy přítomna, na rozdíl od mezery pod rovnicí. Aby nedošlo k záměně s jinými mezerami, jsou tyto mezery zvětšeny o 0,001 pt. V $\text{\LaTeX}$ u je nutné provést toto zvětšení až po `\begin{document}`.

```

135 \ifplain
136 \advance\abovedisplayskip0.001pt
137 \advance\abovedisplayshortskip0.001pt
138 \else
139 \AtBeginDocument{\advance\abovedisplayskip0.001pt
140 \advance\abovedisplayshortskip0.001pt}
141 \fi

```

Makro `\unskipdisplay` pracuje jako `\unskip` s testem na přítomnost display matematiky.

```

142 \def\unskipdisplay#1{
143 \ifdim\lastskip=\abovedisplayskip \global\advance#1by2 \fi
144 \ifdim\lastskip=\abovedisplayshortskip\global\advance#1by2\fi
145 \unskip}

```

2.5.2. Řádky v odstavci

Při počítání řádků aktuálního odstavce v jednotlivých oblastech (`\vboxech`) bude první položka nesprávná, protože oblast bude obsahovat i řádky předchozích odstavců. Tuto první položku opraví makro `\countlinesofparagraph`.

```

146 \def\countlinesofparagraph{
147 \setbox0=\vbox{\theparshape\paragraphtext\par
148 \global\tmpcountc\prevgraf}
149 \ea\getoneLIR\linesinregions\endLIR
150 \let\linesinregions\tmpLIR
151 \tmpcountb0
152 \CLOPloop}

```

Makro `\CLOPloop` tvoří hlavní cyklus pro makro `\countlinesofparagraph`.

```

153 \def\CLOPloop{\ea\getoneLIR\tmpLIR\endLIR
154   \ifnum\tmpcounta=-1
155     \ea\CLOPfinal
156   \else
157     \advance\tmpcountb\tmpcounta
158     \ea\CLOPloop
159   \fi}

```

Makro `\CLOPfinal` zakončuje práci makra `\countlinesofparagraph`. Pokud by vyšlo `\tmpcounta < 0`, znamená to, že se předchozí odstavec při zpracovávání současného odstavce rozdělil do více oblastí, než byl rozdělen původně. Tomu je třeba zabránit vložním `\penalty-10000`.

```

160 \def\CLOPfinal{\tmpcounta\tmpcountc
161   \advance\tmpcounta-\tmpcountb
162   \edef\linesinregions{\the\tmpcounta;\linesinregions}%
163   \ifnum\tmpcounta < 0
164     \addtoregion{\penalty-10000 }
165   \fi}

```

2.6. Nastavení penalt

Může se stát, že ani po několika průchodech makra `\splitparagraph` se hodnota `\linesinregions` neustálí. To může nastat, pokud se blízko hranice oblasti nachází display matematika nebo hranice odstavce a pokud se do zlomu do oblasti zapojí některá z níže uvedených penalt. Na to zareaguje makro `\splitparagraph` tím, že tyto penalty sníží. Tím se sníží typografické požadavky za cenu konvergence algoritmu.

```

166 \newcount\orclubpenalty
167 \newcount\oriwidowpenalty
168 \newcount\oridisplaywidowpenalty
169 \newcount\oribrokenpenalty

```

Makro `\getnormalpenalties` zjistí původní hodnoty penalt.

```

170 \def\getnormalpenalties{\orclubpenalty\clubpenalty
171   \oriwidowpenalty\widowpenalty
172   \oridisplaywidowpenalty\displaywidowpenalty
173   \oribrokenpenalty\brokenpenalty}

```

Makro `\setnormalpenalties` nastaví původní hodnoty penalt.

```

174 \def\setnormalpenalties{\clubpenalty\orclubpenalty
175   \widowpenalty\oriwidowpenalty

```

```

176 \displaywidowpenalty\oridisplaywidowpenalty
177 \brokenpenalty\oribrokenpenalty}

```

Makro `\setsoftpenalties` sníží penalty.

```

178 \def\setsoftpenalties{\clubpenalty0
179 \widowpenalty0
180 \displaywidowpenalty0
181 \brokenpenalty0 }

```

2.7. Umístění na stranu

Jednotlivé `\vboxy` s oblastmi jsou na správné pozici umístěny v boxu `\pagebox`. Do tohoto boxu se box s aktuální oblastí vloží makrem `\addtopagebox`. Pokud jsou zaplněny všechny oblasti na straně, vysází se `\pagebox` na aktuální stranu a začne se plnit další strana.

```

182 \def\addtopagebox{\setbox\pagebox=\vtop{\unvbox\pagebox
183 \dimen2=\name{tsy}\the\threadpart}
184 \vskip\dimen2
185 \vtop to 0pt{
186 \moveright \name{tsx}\the\threadpart} \box\region
187 \vss}
188 \vskip-\dimen2 }
189 \showinfo{Exporting region \the\threadpart^^J}
190 \advancemodTP\threadpart
191 \ifnum\threadpart=1
192 \forceoutput
193 \fi}

```

Makro `\forceoutput` vysází `\pagebox` na aktuální stranu. V plainu zároveň zastupuje výstupní rutinu a stranu vloží do DVI/PDF souboru. V $\text{\LaTeX}$ u vloží `\pagebox` do `\vboxu` výšky `\pageboxheight`, ten vloží na aktuální stranu a vyvolá výstupní rutinu.

```

194 \ifplain
195 \def\forceoutput{\shipout\vbox{\vskip-1in
196 \moveright-1in\box\pagebox}%
197 \global\advance\pageno1 }
198 \else
199 \def\forceoutput{\vbox to \pageboxheight{\box\pagebox\vss}
200 \pagebreak}
201 \fi

```

Zbývá vyřešit sazbu poslední strany. V plainu program očekává, že se celý dokument sází do oblastí. Proto je sazba poslední strany řešena předefinováním

makra `\bye`. Aktuální oblast se vloží do boxu `\pagebox` a tento box je vložen do DVI/PDF souboru. V případě `\threadpart=1` byla aktuální oblast poslední na straně a makro `\forceoutput` již bylo zavoláno z makra `\addtopagebox`.

```
202 \ifplain
203   \let\oribye\bye
204   \def\bye{%
205     \setbox\region=\vtop{\unvbox\region}%
206     \addtopagebox
207     \ifnum\threadpart>1 \forceoutput\fi
208     \name{oribye}}
```

V $\text{\LaTeX}$ u je vložení strany do DVI/PDF souboru záležitostí výstupní rutiny a očekává se, že dokument bude obsahovat i text, který se nesází do oblastí. Poslední strana s oblastmi se vysází makrem `\shipoutlastpage`. Pokud se má potlačit stránkový zlom za poslední stranou sázenou do oblastí, stačí před použitím `\shipoutlastpage` lokálně definovat `\let\pagebreak\relax`.

```
209 \else
210   \def\shipoutlastpage{%
211     \setbox\region=\vtop{\unvbox\region}%
212     \addtopagebox
213     \ifnum\threadpart>1 \forceoutput\fi}
214 \fi
```

Závěr

V článku je řešen problém sazby textu do textových oblastí. Pokud se v textu vyskytují pružné vertikální mezery, není dopředu známo, kolik řádků odstavec v jednotlivých oblastech bude. Toto je známo až po vysázení odstavce, jehož řádkový zlom ovšem závisí na informaci o počtu řádků. Popisovaná makra uvedený problém řeší iteračně – odstavec zkusmo vkládají do oblastí tak dlouho, až se jeho zlom do oblastí ustálí. Poté vysází odstavec naostro. V případě, že jsou zaplněny všechny oblasti na straně, začne se plnit nová strana se stejně umístěnými oblastmi.

Seznam literatury

- [1] Horák, Karel. Sazba matematiky v českých textech. [Typesetting Mathematics in Czech Texts.] *Zpravodaj Československého sdružení uživatelů $\text{\TeX}$* [The Bulletin of the Czechoslovak $\text{\TeX}$ Users Group], 11(1–3):136–148, 2001. ISSN 1211-6661. Dostupné na http://bulletin.cstug.cz/pdf/bul_0113.pdf, <ftp://ftp.cstug.cz/pub/tex/local/cstug/horak/slt98/OPAKUJ.TEX>

- [2] Knuth, Donald Ervin. *The T_EXbook* (Computers and Typesetting, Vol. A). Reading, Massachusetts: Addison-Wesley, 1984. ISBN 0-201-13448-9.
- [3] Knuth, Donald Ervin. *T_EX: The Program* (Computers and Typesetting, Vol. B). Reading, Massachusetts: Addison-Wesley, 1986. ISBN 0-201-13437-3. Dostupné z FTP serveru <ftp://tug.ctan.org/pub/tex-archive/systems/knuth/dist/tex/tex.web>
- [4] Olšák, Petr. *T_EXbook naruby*. [T_EXbook Inside Out.] 2. vyd. Konvoj 2001, ISBN 80-7302-007-6.
- [5] Šustek, Jan. *Sazba odstavců do textových oblastí – zdrojový kód, verze 3*. [Typesetting Paragraphs into Text Regions – Source Code, Version 3.] [on-line] [cit. 8. 7. 2009] Dostupné na <http://sustek.wz.cz/TeX/oblasti3.tex>

Summary: Typesetting Paragraphs into Text Regions

When typesetting paragraphs of text into text regions some problems arise in cases where the regions have different widths and rubber vertical spaces are used. In this paper one possible solution to the problem is described.

Key words: Text Regions, Typesetting, `\vsplit`.

*Jan Šustek, jan.sustek@osu.cz
Ostravská univerzita, Přírodovědecká fakulta
Katedra matematiky, 30. dubna 22, Ostrava
CZ-701 03, Czech Republic*

Abstrakt

Článek přináší přehled užití TEXu v informačním systému studijní agendy vysoké školy, který je vyvíjen již patnáct let na Západočeské univerzitě v Plzni. Systém je doplněn o moduly Absolvent obsahující absolventskou agendu a Přijímačky evidující výsledky přijímacího řízení. V testování je modul Evaluace umožňující řídit studentské hodnocení výuky. Systém se umístil na třetím místě v mezinárodní soutěži Eunis Elite Award v roce 2001. Webové stránky tvůrců jsou dostupné na serveru <http://stag.zcu.cz/>.

Klíčová slova: praktické uplatnění TEXu, IS/STAG, příprava oficiálních dokumentů na univerzitách, generování dokumentu, práce s databází.

Úvod

IS/STAG je zkratka pro Informační Systém STudijní AGendy [2] používaný na vysokých i vyšších odborných školách v České republice.

TEX se v IS/STAG využívá zejména při tisku tzv. „státních“ dokumentů typu: zadání kvalifikační práce, zápis o státní závěrečné zkoušce, diplom, dodatek k diplomu atd., a to z několika důvodů:

- chceme, aby tisknuté dokumenty vypadaly vždy stejně, tj. pokud se má děkan na nějaký dokument podepsat vždy vpravo v dolním rohu, tak tam jeho jméno musí být vždy na stejném místě, ať je zbytek dokumentu libovolně košatý,
- chceme mít možnost zasáhnout do formátování textu dle rozsahu jeho jednotlivých částí, např. pokud je název kvalifikační práce moc dlouhý, zmenší se font, nebo pokud se zásady pro tvorbu kvalifikační práce nevejdou celé na úvodní stránku zadání, vytisknou se celé na druhou stránku,
- chceme dát uživatelům možnost používat různé znaky jako jsou: matematické znaky (integrál, odmocnina, ...), různá číslování a odrážky, nečeské znaky (krátké texty v azbuce a cyrilici, znaky francouzské nebo polské abecedy, atd.),
- IS/STAG je nyní používán na 16 školách a ne každá škola se spokojí se standardním vzhledem daného druhu dokumentu. Pouze změnou šablony při stejných datech dosahujeme změnu zobrazení dokumentu.

Editace textů a vkládání T_EXových příkazů a maker

V příslušných formulářích, kde je možné do některých položek vkládat $\text{\TeX}$ ovské příkazy a makra, je možno spustit aplikaci *FormsEd*, která umožňuje vybírat vizuálně matematické a jiné znaky a vkládat je do položky (vstupního pole) jako $\text{\TeX}$ ovské příkazy a makra. Také je zde tlačítko pro zobrazení náhledu textu v $\text{\TeX}$ u, tj. umožňujeme i uživatelům $\text{\LaTeX}$ istům, kterých je mezi studijními referentkami a sekretářkami kateder většina, vkládat $\text{\TeX}$ ovské příkazy a makra, aniž by se museli $\text{\TeX}$ učit.

UIS - [Vysokoškolské kvalifikační práce]

Akce Editace Blok Záznam Pole Dotaz Okno Nápověda

Os. číslo Příjmení Jméno Kat. Téma dipl. práce Dat. zadání

F03088 PISLCEJKOVA Michaela KFI Fenomén rychlosti v soudobé společnosti: Dromolo 20.05.2005

Studenti Základní údaje Názvy práce **Zadáni** Anotace, přílohy Soubory Osoby

Zásady

```

\begin{arab}
\item Práce se zaměří na analýzu textů současného francouzského filosofa
\item Paula Virilio. Pozornost bude soustředěna především na jeho pojetí
\item fenoménu rychlosti v soudobé společnosti. Viriliovy názory budou
\item ilustrovány a též ověřovány zejména na příkladech moderních elektronických médií.
\item
\end{arab}

```

Tečky Čárky Arab. číslice Římské malé Římské velké Konec odstavce Editace textu Zobrazení textu

Seznam literatury

Paul Virilio : Informatická bomba. Červený Kostelec 2004.\n\}

Paul Virilio : Rasender Stillstand. Frankfurt a. M. 2002.\n\}

Paul Virilio : Revolutionen der Geschwindigkeit. München 1993.\n\}

Paul Virilio : Fluchtgeschwindigkeit. Frankfurt a. M. 2002.

Tečky Čárky Arab. číslice Římské malé Římské velké Konec odstavce Editace textu Zobrazení textu

Zásady pro vypracování
Záznam: 1/1

<Přos <Ladě

V následující ukázce je patrný jeden z formulářů aplikace IS/STAG, konkrétně zadávání vysokoškolských kvalifikačních prací, tj. diplomových, bakalářských, rigorózních a jiných závěrečných prací, s tím, že některé pasáže zadání mohou obsahovat $\text{\TeX}$ ovské variace, v tomto případě jsou to zásady pro vypracování a seznam literatury. $\text{\TeX}$ ovské části lze doplňovat buď přímo „ručně“, pomocí tlačítek na formuláři, nebo – předem – pomocí editoru *FormsEd*, ve kterém je práce poněkud „luxusnější“ a má rozsáhlejší repertoár. Nutno poznamenat, že vložená ukázka je ve stádiu rozpracovanosti a zběžným pohledem můžeme zjistit, že vložený text není v příliš dokonalém tvaru.

Typy dokumentů v IS/STAG tisknutých pomocí T_EXu

V IS/STAG se T_EX využívá pro tyto typy dokumentů:

- Přihlášky ke studiu – pokud uchazeči podají přihlášky elektronicky nebo i papírově, ale zničené, studijní referentka si je může znovu vytisknout.
- Brožura studijního plánu – popis studijních plánů fakulty včetně sylabů jednotlivých předmětů.
- Studentská karta – v podstatě desky studenta pro studijní referentku s osobními údaji studenta doplnitelné o fotografii a informace o zapsaném studijním programu a oboru.
- Zadání vysokoškolské kvalifikační práce (bakalářská, diplomová, disertační, případně rigorózní práce).
- Zápis o státní závěrečné (doktorské, rigorózní) zkoušce.
- Diplom a dodatek k diplomu.
- Vysvědčení – nyní se již nepoužívá, ale v nabídce ho pro jistotu vedeme.
- Osvědčení – v podstatě jako vysvědčení, jen pro celoživotní vzdělávání.
- Certifikáty – doplňující ohodnocení studenta, když splní navíc nějaký certifikovaný program, např. pedagogické minimum.

Získání dat z IS/STAG a použití šablony

U některých typů dokumentů (přihláška ke studiu, brožura, studentská karta) je předepsaná jen jedna šablona, a pokud ji chtějí na škole modifikovat, mohou, ale bude využita stejná pro všechny fakulty a jejich studijní programy.

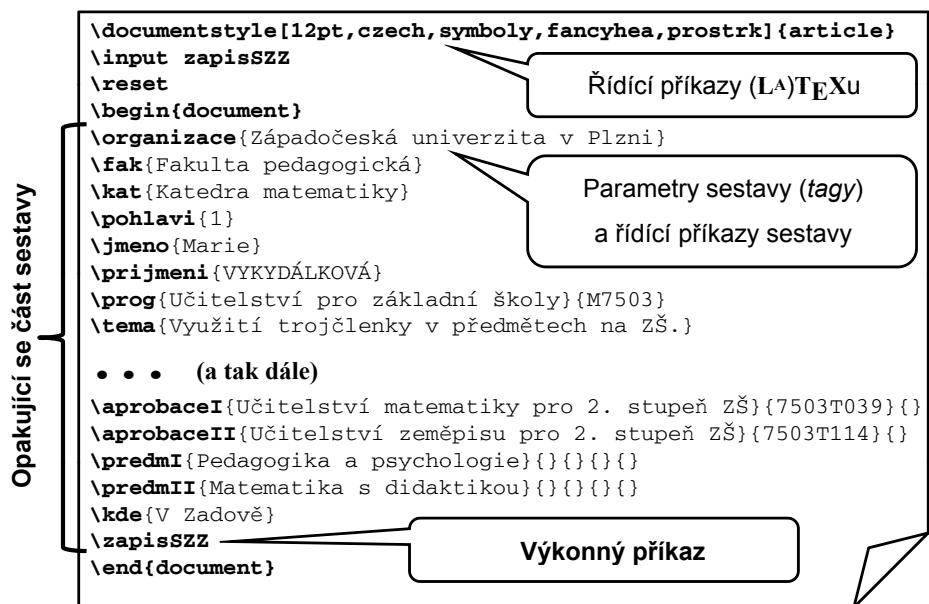
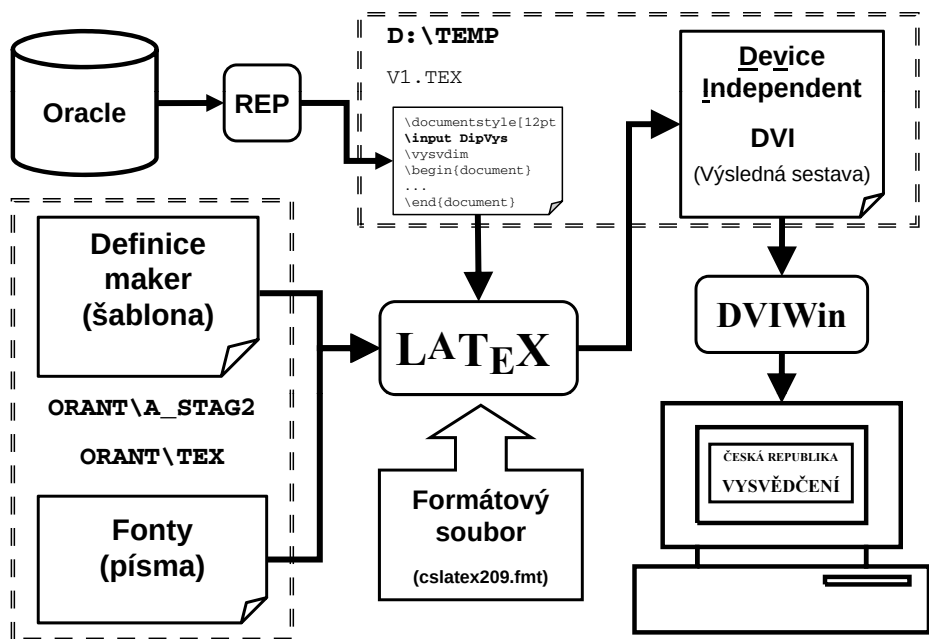
U ostatních typů dokumentů je možno každému studijnímu programu přidělit jinou šablonu. U certifikátů je tato možnost přenesena až na úroveň studijních oborů. Název šablony se ukládá do příslušných číselníků dle typu dokumentu a správci studijních programů si z nabídky u každého studijního programu vybírají. Při tisku se potom u konkrétního studenta vybere příslušná šablona a její označení se vloží do hlavičky sestavou vygenerovaného T_EXovského souboru.

U některých typů dokumentů, např. dodatek k diplomu, je ještě možno šablonu změnit těsně před tiskem přímo v příslušné sestavě.

Sestava vygeneruje T_EXovský soubor, spojí ho s šablonou, přeT_EXuje a následně spustí prohlížeč DVI (používá se DVIWin 3.2), který zobrazí výsledek. Prohlížeč umožňuje nastavovat tisknutelnou stránku A4/A3, horizontálně/vertikálně, 300/600 dpi apod.

Celý proces vytvoření sestavy od výběru dat až po vytištění na papír ukazuje schéma, horní obrázek na straně 141.

Spodní obrázek na následující straně představuje základní meziprodukt – sestavu z dat získanou pomocí Oracle Reports, které generují výstupní sestavy z databáze Oracle [1]. Po hlavičce dokumentu a nezbytných náležitostech ná-

sleduje seznam parametrických maker definovaných v šabloně (dané souborem za příkazem `\input`), které naplní šablonu konkrétními daty. Tento seznam je ukončen výkonným příkazem generujícím dokument. Seznam parametrických maker zakončený výkonným příkazem se může libovolněkrát opakovat, čímž se docílí tisku více totožných dokumentů s různými daty za sebou.

Sestavy se volají buď hromadně pro mnoho studentů nebo jednorázově pro konkrétního studenta z příslušného formuláře.

Šablony si škola může upravovat sama (pokud na dané škole někdo $\text{\TeX}$ umí) nebo na zakázku provádíme úpravy v Plzni.

Technické údaje o $\text{\TeX}$ u využívaném v IS/STAG

- Z historických důvodů se používá formát $\text{\LaTeX}$ verze 2.09. Ve zdrojových textech vygenerovaných sestavou Oracle se definuje vždy stejný styl dokumentů – `article` a používá se jediná základní velikost písma dokumentu – 12pt, i když se v dokumentech využívá písmo i jiných velikostí.
- V základní distribuci se používá jen velmi omezená množina druhů písma, prakticky jen česká mutace Computer Modern, přičemž se dodávají (samořejmě vedle metrik) pouze pakované bitové obrazy znaků, tj. soubory PK, a to vždy jen pro potřebné velikosti písma. Na tento způsob je standardně nastaven i prohlížeč DVI. Nutno poznamenat, že v poslední době jsou požadavky uživatelů náročnější, takže jsme u některých „soukromých“ šablon dokumentů nuceni vytvářet PK i z jiných forem písma, například ze standardních true-type fontů.
- Používají se pouze dvě základní rozlišení v dokumentech: 300 dpi a 600 dpi. V průběhu zhruba patnáctiletého vývoje se vyvíjely i technické prostředky, takže v dnešní době už písma v rozlišení 300 dpi většinou nedodáváme.

Závěr

$\text{\TeX}$ je pro naše potřeby zcela nezbytný, není jiný vhodný nástroj pro tvorbu typograficky dokonalých dokumentů, naplněných daty z databázového systému. Na druhou stranu je nutné si uvědomit, že byl do systému IS/STAG implantován, právě pro jeho skvělé vlastnosti, bez jeho hlubší znalosti tvůrců systému IS/STAG (rozhodně nejsme žádní $\text{\TeX}$ perti), nemluvě už vůbec o jeho uživatelích, kteří jsou nejen úplnými laiky, ale v drtivé většině nemají ani ponětí o principech typografického systému typu $\text{\TeX}$.

Při školeních uživatelů proto obvykle pořádáme – spolu s nezbytným poučením o použití $\text{\TeX}$ u v práci s IS/STAG – též krátké a nenáročné „vsuvky“ s pohledem na základní principy $\text{\TeX}$ u nejen jako typografického systému, ale i programovacího jazyka.

Seznam literatury

- [1] Oracle Database. [on-line 7. 7. 2009]
Informace v angličtině: <http://www.oracle.com/database/>
Informace v češtině: <http://www.oracle.com/global/cz/database/>
- [2] Západočeská univerzita v Plzni [University of West Bohemia], CIV/SIS/PIS.
IS/STAG [Information System STudent AGency.] [on-line 7. 7. 2009]
Speciální znaky pro T_EX: <http://stag.zcu.cz/dokumenty/tex.php>
Lokální instalace na UTB ve Zlíně: <http://www.stag.utb.cz/>
Domovská stránka tvůrců systému: <http://stag.zcu.cz/>

Summary: T_EX Used and Implemented in Student Agency Information System

The article summarises the use of T_EX in the information system of the university student agency (IS/STAG) developed over 15 years at the University of West Bohemia in Plzeň, the Czech Republic. T_EX is mainly used for the preparation of all major official university documents in cooperation with Oracle database.

A user can use T_EX and pre-defined commands directly. The additional tool, FormsEd editor, allows the user to visually select mathematical and other special symbols, such as letters from Greek and Cyrillic alphabets. The style-sheets are customisable at three levels.

Educators from Plzeň deliver the basics of typography and L^AT_EXing with regular training in IS/STAG for secretaries of departments who are usually non-typographers and non-T_EXists.

Key words: Practical Use of T_EX, IS/STAG, Preparation of Official University Documents, Document Generation, Database Handling.

Tomáš Kotouč, Martin Kvoch
kotouc@civ.zcu.cz, kvoch@civ.zcu.cz
Centrum informatizace a výpočetní techniky
Západočeská univerzita v Plzni, Univerzitní 20
Plzeň, CZ-306 14, Czech Republic

Abstrakt

Podpora formální kvality závěrečných prací na Provozně ekonomické fakultě Mendelovy univerzity v Brně obsahuje několik různých komponent – výukové předměty, podpůrné texty a technické prvky (styly a šablony). Článek popisuje zejména styl `dipp.sty` pro úpravu závěrečných prací. Styl `dipp` je volně k dispozici pro každého uživatele a je také nabízen v internetovém prostředí T_EXonWeb.

Klíčová slova: bakalářská práce, diplomová práce, formální úprava, kvalita závěrečné práce, sázecí styl, šablona.

Úvod

Kvalita závěrečných prací (bakalářských, diplomových i disertačních) je na Provozně ekonomické fakultě MZLU v Brně již poměrně dlouhou dobu předmětem diskusí na nejrůznějších úrovních. Stala se také prioritou podporovanou vedením fakulty. Vznikla závazná vyhláška děkana o závěrečných pracích, v níž jsou zakotveny základní prvky celého procesu závěrečných prací od okamžiku kontaktu studenta s vedoucím práce až po závěrečnou obhajobu před státní komisí.

V této souvislosti se vedení fakulty rovněž ztotožňuje s názorem, že jedním z neopominutelných aspektů kvality závěrečných prací je jejich formální úprava. Nedílnou součástí zmíněné vyhlášky se tedy stala i doporučení pro sazbu a zpracování práce. Lze konstatovat, že takový postoj k formální stránce závěrečných prací není na jiných fakultách nebo vysokých školách příliš běžný. Přesněji řečeno, postoj se znalostí věci. Nemusíme chodit daleko – na dvou dalších fakultách téže univerzity vedení nikoliv doporučuje, ale přímo nařizuje formální úpravu závěrečných prací v podobě zcela neslučitelné s jakýmkoliv zásadami typografie, čímž přímo nutí studenty vytvářet typografické smetí a shazuje jejich díla.

Komponenty systému zvyšování kvality závěrečných prací

Pro dosažení co nejlepších výsledků v provedení závěrečných prací je na fakultě aplikována sada prvků zaměřených na tuto oblast. Jedná se o předměty, technickou podporu a učební a jiné texty:

*Příspěvek vznikl v rámci řešení grantu FRVŠ č. 2719-F5/2009 „Vznik předmětu Tvorba odborných prací“, garant Ing. Pavel Haluza.

- Doporučený předmět Word v úvodních semestrech studia všech oborů fakulty. Předmět má pouze minimální rozsah 5 týdnů dvouhodinových cvičení a nulový počet kreditů, přesto si jej zapisuje většina studentů (řádově stovky za semestr), protože zápočet z tohoto předmětu se může uplatnit jako část zkoušky z povinného předmětu z oblasti počítačů.
- Volitelný předmět Zpracování textů počítačem. Semestrální předmět se standardní dotací dvou hodin přednášek a dvou hodin cvičení je zaměřen na typografická pravidla (včetně specifik tvorby závěrečných prací) a na možná technická řešení v dostupných systémech – Word, L^AT_EX a InDesign. Představuje komplexní přípravu na řešení formální a technické stránky závěrečných prací. Předmět studuje cca 80 studentů za semestr.
- Povinný předmět Bakalářský seminář – nově zaváděný půlsestrální předmět s dvouhodinovými přednáškami a jednohodinovými cvičeními, jehož součástí jsou veškeré organizační a vybrané technické a typografické náležitosti zpracování závěrečných prací.
- Styl pro sazbu závěrečných prací pro systém L^AT_EX. Pro snadnou dostupnost je umístěn na veřejném místě (pro použití ve vlastních distribucích uživatelů) a také v systému T_EXonWeb pro práci přes webové rozhraní bez nutnosti instalovat vlastní distribuci [4, 2].
- Šablona se styly vhodnými pro závěrečnou práci v programu Word (nástin vystaven, na dokonalejší verzi se pracuje).
- Dokument prezentující formální doporučení pro úpravu závěrečných prací – ve své stručnější verzi shrnuje nejdůležitější zásady a v rozšířené verzi navíc popisuje užití stylu pro sazbu v systému L^AT_EX [3].
- E-learningová podpora předmětu Bakalářský seminář dostupná v informačním systému univerzity. Shrnuje a rozšiřuje informace prezentované v přednáškách předmětu.
- Vyhláška děkana o závěrečných pracích představuje legislativní rámec související se závěrečnými pracemi [5].

Je tedy relativně dostatek prostoru pro prezentaci toho nejdůležitějšího, co má student vědět, usedá-li ke stroji a začíná koncipovat svoji závěrečnou práci.

Technické zpracování závěrečných prací

L^AT_EX kontra Word

Na téma výběru vhodného počítačového produktu pro zpracování různých dokumentů byly popsány již tuny papíru a megabajty úložných prostor v počítačích. Skutečnost je bez ohledu na výsledky a argumenty těchto spisů taková, že vlivem řady zcela jiných faktorů je 95 % prací zpracovávaných v systému Word, zbytek v systému L^AT_EX. Změnit tento poměr v budoucnosti pravděpodobně nebude možné, v tom lepším případě lze uvažovat o změně v řádu jednotek procent.

Styl pro sazbu práce v systému L^AT_EX

Prosazování kvalitní typografie je na fakultě spojeno s výukou systému L^AT_EX, a to ve volitelném předmětu Zpracování textů počítačem. Lze konstatovat, že studenti jsou poměrně rychle schopni vytvářet alespoň elementární dokumenty, přesto však nevyvratitelné argumenty o kvalitě odborné sazby a zejména matematických výrazů nejsou dostatečné pro to, aby systém široce používali pro sazbu závěrečných prací.

Pro usnadnění této volby byl vyvinut sázecí styl `dipp.sty`, jehož hlavním přínosem je možnost rychlého a jednoduchého zpracování standardních součástí – zejména všech úvodních stran, použité literatury a dalších prvků.

Původní představa byla vedena vírou, že budou-li studenti styl používat, budou vznášet řadu připomínek k jeho obsahu a budou dávat náměty na implementaci dalších a dalších prvků. K tomuto procesu však nedošlo, více se uplatnila spíše jednoduchost použití a přijatelná celková úprava standardního vzhledu.

Velmi často (zvláště pro práce jednoduššího vzhledu) je využívána přítomnost stylu ve webovém prostředí T_EXonWeb (tex.mendelu.cz) – studenti vybavení minimálními znalostmi základních příkazů jsou schopni dosáhnout v relativně krátkém čase uspokojivého výsledku bez postranních technických obtíží.

Podrobnější popis sázecího stylu dipp.sty

Základními komponentami stylu jsou příkazy pro sazbu úvodních stran, nastavení parametrů dokumentu a podpůrné příkazy usnadňující sazbu standardních prvků v textu.

Všeobecná nastavení

Implicitně jsou nastaveny rozměry sazebního zrcadla na 150 × 220 mm, číslování stránek na vnějším okraji paty tučným písmem, velikost základního písma 12 pt, odstavcová zarážka 24 pt, řádkování 14 pt, nulové vertikální mezery mezi odstavci. Zcela zaplněná stránka pojme cca 43 řádků.

Sází se jednostranný dokument. Dvoustrannou variantu lze nařídit uvedením dalšího volitelného parametru u prvního příkazu celého dokumentu:

```
\documentclass[twoside,12pt]{article}
```

Připravena je i alternativní varianta stránkového tvaru s běžnými záhlavími odděleními od textu linkou, v nichž se vypisuje název kapitoly (na levé straně) a název sekce (na pravé straně). Tato varianta úpravy stránky se nařídí příkazem

```
\pagestyle{headings}
```

uvedeným na začátku textu nebo v preambuli dokumentu.

Úvodní stránky

Pro standardní stránky diplomové práce jsou připraveny následující příkazy:

- Titulní stránka – příkaz

`\titul{název práce}{autor}{vedoucí práce}{místo a~rok}`

Vytvoří se titulní stránka s předepsanými údaji. Pokud je potřeba změnit název školy a fakulty, je možné uvést makro

`\skola{text}`, resp. `\fakulta{text}`

Když chceme bakalářskou práci, uvedeme makro

`\bakalarska`

Makro je bez parametrů. Tato makra uvedeme před makrem `\titul`.

- Poděkování – příkaz

`\podekovani{libovolný text}`

Vytvoří se nová stránka bez zobrazení stránkové číslice, v dolní části je formátován text uvedený v parametru příkazu.

- Prohlášení – příkaz

`\prohlaseni{text}{místo a~datum}`

Vytvoří se nová stránka bez zobrazení stránkové číslice, v dolní části je formátován text prvního parametru, pod ním vlevo místo a datum z druhého parametru a vpravo tečka pro podpis.

- Abstrakty – příkazy

`\abstract{úvodní údaje}{text v~angličtině}` a

`\abstrakt{úvodní údaje}{text v~češtině}`

Tyto příkazy musí být uvedeny v tomto pořadí. Příkaz `\abstract` vytvoří novou stránku, na níž bude vysázen abstrakt v angličtině, příkaz `\abstrakt` vytvoří vertikální mezeru a vysadí abstrakt v češtině.

- Obsah – příkaz

`\obsah`

Příkaz vytvoří novou stránku, na níž bude vysázen obsah složený z údajů titulků. Do obsahu budou implicitně zahrnuty jen číslované titulky. Úroveň číslování (tj. jak důležitý titulek bude zahrnut do obsahu) se řídí příkazem

`\cislovat{úroveň}`

kde *úroveň* je číslice 1, 2 nebo 3. Hodnota 1 – číslují se jen kapitoly, 2 – číslují se kapitoly a sekce, 3 – číslují se kapitoly, sekce a podsekce.

Oddíly textu

Text práce je členěn do kapitol, sekcí a podsekcí.

Každá kapitola začíná vždy na nové stránce. Její hlavička se zanáší do obsahu a do záhlaví stránek. Novou kapitolu nařídíme příkazem `\kapitola{titulek}`. Podobně nařídíme novou sekci příkazem `\sekce{titulek}`, resp. podsekcí příkazem `\podsekce{titulek}`.

Výjimkou je seznam literatury – tomuto úseku bude v článku věnován zvláštní text dále.

Práce může obsahovat přílohy. Místo, kde začínají přílohy, se označí příkazem `\prilohy` nebo `prilohy*`. Příkaz bez hvězdičky vytvoří v místě uvedení samostatnou stránku s nadpisem „Přílohy“. Příkaz s hvězdičkou tuto stránku nevytváří. V obou případech se však nařídí změna číslování – jednotlivé přílohy jsou označeny velkými písmeny.

Každá příloha je uvozena příkazem `\priloha{titulek}`. Její název je zanesen do obsahu a do běžných záhlaví (pokud jsou nařízena).

Seznam literatury

Soupis citací je jednou z nejdůležitějších částí práce, která vyžaduje pečlivost a přesnost. Proto je také ve stylu podpořena řadou nástrojů.

Samotný seznam literatury je nařízen příkazem pro prostředí

```
\begin{literatura}
\citace...
\citace...
...
\end{literatura}
```

U prostředí se automaticky vysadí titulek úrovně kapitoly s názvem „Literatura“. Pokud by bylo potřeba tento titulek změnit, stačí napsat *před* začátek prostředí `literatura` tento příkaz:

```
\def\refname{cokoliv}
```

a titulek bude změněn na `cokoliv`.

Jednotlivé položky literatury jsou řešeny příkazem se třemi parametry:

```
\citace{návěští}{tvar odkazu}{text citace}
```

V prvním parametru je libovolný řetězec znaků, který představuje symbolické pojmenování daného zdroje, na něž se lze odvolávat v textu (provést automatizovaný odkaz). Tvar odkazu, který se má v textu objevit, je obsahem druhého parametru. Ve třetím parametru jsou pak jednotlivé údaje podle normy. Jméno autora se zde sází kapitálkami – k tomu slouží příkaz `\autor{jméno}`, název zdroje se sází kurzívou – k tomu slouží příkaz `\nazev{název}`. Ostatní údaje se uvádějí obyčejným řezem.

Pro automatizované odkazy v textu slouží příkaz `\cite`. Tento příkaz má jeden volitelný a jeden povinný parametr:

```
\cite[dodatek]{návěští}
```

Povinný parametr udává návěští příslušné citace, tj. řetězec, který je u některého příkazu `\citace` v prvním parametru. Volitelný parametr může obsahovat některé upřesňující údaje, například číslo stránky daného odkazu. Příkaz `\cite` může obsahovat v povinném parametru i seznam návěští oddělených čárkami. Ve vysazeném odkazu se pak jednotlivé prameny oddělují automaticky středníky.

Příklad: předpokládejme, že v seznamu literatury se objevuje položka:

```
\cite{ucebnice}{Novák, 1991}{\autor{Novák, J.} a~kol.  
\nazev{Konstrukční vlastnosti ocelí třídy~18}. Praha:  
SNTL, 1991. 439~s. ISBN 80-8432-289-9.}
```

Pak se příkazem `\cite[s.~52]{ucebnice}` uvedeným v textu objeví odkaz ve tvaru (Novák, 1991, s. 52). Máme tedy jistotu, že odkaz bude ve všech místech stejný, protože se odkazujeme pouze na návěští, jehož správná podoba se při zpracování textu automaticky kontroluje.

Obrázky a tabulky

Obrázky a tabulky se mohou umístit přímo do textu nebo do tzv. plovoucích prostředí, která umožňují jejich automatické vložení do vhodného místa vysázeného tvaru.

Pro vložení obrázku existují dva příkazy, a to podle typu obrázku, který máme k dispozici:

- Pro obrázky připravené programem `bm2font` (černobílé) je k dispozici příkaz `\vloztif{jméno souboru}`, jehož parametrem je jméno souboru bez rozšíření. Toto jméno musí obsahovat nejvýše 7 písmen anglické abecedy.
- Pro obrázky přímo použitelné pro vsazení (EPS nebo JPG pro sazbu do PostScriptu, PDF, PNG nebo JPG pro sazbu do výsledného PDF) je k dispozici příkaz `\vlozeps{jméno souboru}{měřítko}`, jehož prvním parametrem je jméno souboru s obrázkem, druhým parametrem pak koeficient, kterým se upraví výsledná velikost (hodnota 1 = beze změny, hodnota < 1 = zmenšení, hodnota > 1 = zvětšení).

Je-li obrázek ve vektorové podobě, lze s ním provádět řadu operací, které nemají vliv na kvalitu zobrazení (zejména zvětšování a zmenšování, otáčení apod.). V dnešní době není problém vytvořit vektorový obrázek trasováním rastrového, získaného například skenováním nebo podobným procesem. Problémem zůstávají pouze fotografie, které vzhledem k použité tiskové technologii potřebují poměrně vysokou hustotu, jsou rastrové a vyžadují obvykle předzpracování v některém výkonném rastrovém obrazovém editoru. To ostatně platí pro jakýkoliv publikační systém.

Vložíme-li obrázek do plovoucího prostředí, můžeme kromě vhodného umístění rovněž definovat popis obrázku. Obrázky se automaticky číslovají. Plovoucí obrázek nařídíme příkazy:

```
\obrazek
```

```
... libovolný materiál, nejčastěji \vloztif nebo \vlozeps
```

```
\endobr{popisek}
```

Pokud má obrázek mít jen číslo bez popisku, vložíme místo příkazu `\endobr` příkaz `\endobrbez`.

Chceme-li, aby plovoucí prostředí nebylo vloženo do textu, ale zaujímalo samostatnou stránku, použijeme místo `\obrazek` příkaz `\obrazekp`.

Popisky obrázků se umísťují vždy pod obrázek, proto je popisek definován až v závěrečném příkazu.

Příklady obrázků: Obrázek zpracovaný programem BM2FONT je vložen následujícími příkazy:

```
\obrazek
\vloztif{susic}
\endobr{Schematické znázornění hlavní funkce sušiče.}
```

Obrázek z obrazového souboru je vložen těmito příkazy:

```
\obrazek
\vlozeps{rozvod}{0.8}
\endobr{Schéma rozvodu ve zvětšení-0,8}
```

U tabulek je situace obdobná, popisek je však *nad* tabulkou, proto se uvádí na začátku:

```
\tabulka{popisek} materiál tabulky \endtab
```

Pro celostránkovou tabulku lze použít příkaz `\tabulkap{popisek}`.

Příklad tabulky – následující příkazy slouží k vysazení tabulky:

```
\tabulka{Údaje o~frekvencích beta testů}
\label{zdroje}
\vykricnik % vykřičník nyní nahrazuje číslíkovou mezeru
\def\arraystretch{1.2}
\begin{tabular}{|l|c|c|} \hline
\textbf{Druh algoritmu}& \textbf{\pole c{Charakter\\testu}}
& \textbf{Frekvence} \\ \hline
Vyhledávání & čas. + prost. & $!6\cdot 10^2$ \\
Řazení & čas.& $!11\cdot 10^4$ \\ \hline
\end{tabular}
\endtab
```

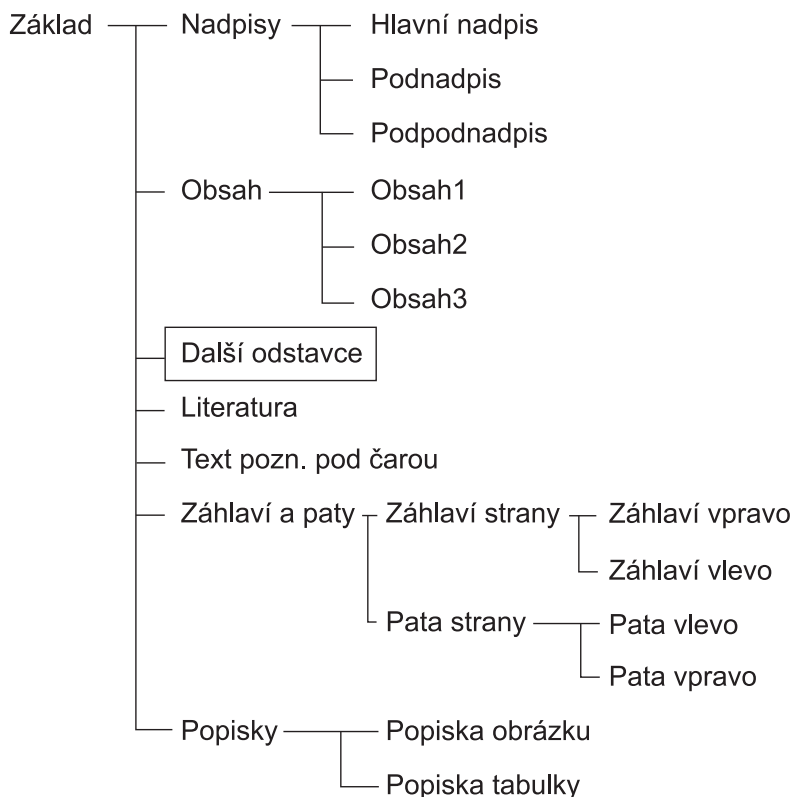
Popisky obrázků a tabulek začínají standardně textem „Obr.“, resp. „Tab.“ Tyto texty lze změnit příkazem

```
\def\figurename{cokoliv}    pro změnu Obr. na cokoliv a
\def\tablename{cokoliv}    pro změnu Tab. na cokoliv.
```

Implementační detaily lze vidět v kompletním výpisu stylu.

Šablona pro Word

Vzhledem k širokému využívání programu Word pro zpracování závěrečných prací byl vyvinut tlak na vytvoření podpory pro tento program v podobné šíři, v jaké se nachází podpora pro systém L^AT_EX. Tyto snahy jsou v současné době (červen 2009) završovány a podpora je připravována pro následující akademický rok.

Obrázek 1: Základní hierarchie stylů v šabloně pro zpracování závěrečných prací

Pro „sazbu“ prací pomocí programu Word byla tedy vytvořena šablona, která by měla obsahovat pokud možno co nejvíce automatizačních prvků. To lze v programu Word řešit v omezené míře – největším usnadněním pořizování a formátování textu jsou formátovací styly. Šablona je vybavena množstvím stylů pokrývajících základní prvky závěrečných prací. Pro jejich vhodné použití je ovšem nezbytné, aby si uživatel osvojil jejich strukturu a předdefinované vlastnosti, k čemuž slouží podrobný popis.

Základní hierarchie stylů je znázorněna na obr. 1.

V obr. 1 jsou uvedeny odstavcové styly pro základní odstavce. Je zde odkaz „Další odstavce“ skrývajícím další rozsáhlou strukturu odstavců řešící seznamy, výčty a tabulková pole.

Kromě popisu stylů a jejich parametrů existuje příklad dokumentu ve tvaru závěrečné práce, v němž jsou naformátovány úvodní strany (titulní list, prohlášení, poděkování, obsah, běžná stránka) a jsou zde uvedeny příklady běžných odstavců.

Dosahované výsledky

V průběhu dubna 2009 byla provedena rozsáhlá analýza formální stránky závěrečných prací odevzdaných v letech 2006–2008 [1]. Z této analýzy mimo jiné vyplývá, že pro dosažení přijatelného výsledku není zcela zásadním faktorem použitý systém, ale spíše obeznámenost tvůrce s typografickými pravidly. Mezi odevzdanými pracemi lze nalézt příklady zcela nepříjemně vypadajících prací sázených v šabloně pro $\text{\LaTeX}$, stejně tak lze nalézt téměř bezchybné práce vytvořené v programu Word. Je však zcela nepochybné, že při dosavadní neexistenci šablony pro Word je dosažení kvalitního výsledku v systému $\text{\LaTeX}$ daleko snadnější, automaticky se lze vyhnout některým základním chybám (například chybné formátování odstavců vlivem vkládání nadbytečných mezislovních mezer nebo nezlomitelných mezer) a pro nenáročné texty nejsou rozsáhlé znalosti z oblasti typografie tak nezbytné.

Závěr

Přípravou sázecího stylu a jeho používáním se bezesporu může zvýšit formální kvalita závěrečných prací. U řady prací byl tento příznivý vliv prokázán. Podobně jako u prací připravovaných v systému $\text{\LaTeX}$ bude pravděpodobně prokázán přínos existence kvalitní šablony i u prací připravovaných v programu Word. Bude však nezbytné ve všech případech zvýšit obeznámenost studentů se základními typografickými pravidly, která budou schopni aplikovat v připravených stylech.

K tomuto účelu by měl sloužit zejména předmět Bakalářský seminář povinný pro všechny studenty, dále volitelný předmět Zpracování textů počítačem, který navíc prezentuje možnosti zpracování prací v systému $\text{\LaTeX}$, a to jak při použití vlastní distribuce, tak i v prostředí $\text{\TeXonWeb}$.

Seznam literatury

- [1] Devátová, Martina. *Metody hodnocení kvality závěrečných prací*. [Methods of Thesis Quality Evaluation.] Diplomová práce. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2009.
- [2] Přichystal, Jan. *$\text{\TeXonWeb}$* . [online] [cit. 10. 6. 2009] Dostupné na <http://tex.mendelu.cz/>

- [3] Rybička, Jiří. *Doporučení pro úpravu závěrečných prací*. [Recommendation on Thesis Preparation and Formatting.] [online] 2006. [cit. 10. 6. 2009] Dokument formátu PDF. Dostupné na <https://akela.mendelu.cz/~rybicka/dahlia/zpract/dipp.pdf>
- [4] Rybička, Jiří. *Zpracování textů*. [Text Processing.] [online] [cit. 10. 6. 2009] Dostupné na <https://akela.mendelu.cz/~rybicka/dahlia/zpract/#diplomky>
- [5] *Vyhláška č. 1/2006 – O diplomových a bakalářských pracích ve znění změn provedených vyhláškou 1/2008*. [Ordinance 1/2006 About Bachelor and Diploma Thesis, Actualised Version of the Ordinance 1/2008.] [online] [cit. 10. 6. 2009] Dokument formátu PDF. Dostupné na http://www.pef.mendelu.cz/cz/fakulta/uredni_deska

Summary: Support for a Thesis Preparation

Support for a formal attribute of a final thesis for the Faculty of Business and Economy Mendel University of Agriculture and Forestry in Brno contains different components – courses, texts and technical elements (packages and templates). This article describes the **dipp.sty** package for a final thesis preparation. The **dipp** package is implemented on T_EXonWeb system and offered for any user.

Key words: Bachelor Thesis, Diploma Thesis, Formal Preparation, Quality of Final Thesis, Typesetting Style, Template.

*Jiří Rybička, rybicka@mendelu.cz
Ústav informatiky Provozně ekonomická fakulta
Mendelova univerzita v Brně, Zemědělská 1
Brno, CZ-613 00, Czech Republic*

Příloha – Kompletní výpis stylu dipp.sty (6 stran)

```
%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%% dipp.sty
%
% Styl pro sazbu diplomovych praci, v. 1.22
% Freeware.
% Omezeni: Pokud kdokoliv provede jakoukoliv modifikaci,
%          nesmi styl sirit pod stejnym jmenem.
%
% Jiri Rybicka, 29. 1. 2007
%
%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%
%
% TEST SPRAVNOSTI KODOVANI (kodovani je ISO Latin 2)
% -----
% Příliš žlutoučký kůň úpěl ďábelské ódy.
% -----
% Předchozí vetu musíte vidět správně.
%
%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%
%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%% Vnořené styly

\input graphicx.sty

%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%% Rozměrové parametry

\textwidth 150mm \hoffset -5mm
\textheight 220mm \voffset -5mm
\oddsidemargin 14mm
\evensidemargin 6mm

\tolerance 4000
\widowpenalty 5000
\clubpenalty 5000
\raggedbottom

\parindent 2em

%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%% Fonty

\def\markfont{\normalfont\footnotesize\sffamily}
\def\pgfont{\normalfont\bfseries\sffamily}

%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%% Stránkování

\def\ps@headings{%
  \def\@oddfoot{%
    \def\@evenfoot{}}%
  \let\@mkboth\markboth
  \def\@evenhead{\parbox{\textwidth}{\pgfont \thepage}}
```



```

\hfill{\markfont \leftmark}\smallskip\hrule}}%
\def\@oddhead{\parbox{\textwidth}{\markfont
\rightmark}\hfill{\pgfont \thepage}\smallskip\hrule}}

\def\ps@plain{%
\def\@oddhead{}%
\def\@evenhead{}%
\def\@evenfoot{\parbox{\textwidth}{\pgfont \thepage}}%
\def\@oddfoot{\parbox{\textwidth}{\hspace*{\fill}
{\pgfont \thepage}}}}

\pagestyle{plain} % implicitně

%%%%%%%%%%%%%% Úvodní stránky

\def\typprace{Diplomová}
\def\bakalarska{\gdef\typprace{Bakalářská}}
\def\skola#1{\gdef\@skola{#1}}
\def\ fakulta#1{\gdef\@fakulta{#1}}

\def\titul#1#2#3#4{\thispagestyle{empty}
\vspace*{-20mm}
\begin{center}
{\Large \sffamily \@skola\}[8pt]}
{\Large \sffamily \@fakulta} \par \bigskip \hrule
\ vbox to 165mm{\vspace*{\fill}}
{\Huge\sffamily\bfseries #1\par}\vskip 10mm
{\large\sffamily\bfseries \typprace{} práce} \par
\vspace*{\fill}}\par
\noindent {\large \sffamily
\begin{tabular}{@{}l}
Vedoucí práce:\ \ #3\end{tabular} \hfill #2}
\par \vfill {\large \sffamily #4}\end{center}}%
}

\skola{Mendelova zemědělská a-lesnická univerzita v-Brně}
\ fakulta{Provozně ekonomická fakulta}

\def\prohlaseni#1#2{\cleardoublepage\thispagestyle{empty}\vspace*{\fill}
\noindent\parbox{\textwidth}{\hspace*{\parindent}#1 \[15mm]
#2 \hfill \hbox to 60mm{\tiny\dotfill}}}

\def\podekovani#1{\cleardoublepage\thispagestyle{empty}\vspace*{\fill}#1}

\def\abstract#1#2{\cleardoublepage\vspace*{3cm}{\english
\noindent {\sffamily\bfseries Abstract}\par\medskip
\noindent #1 \par \medskip #2}}

\def\abstrakt#1#2{\vspace*{3cm}{\noindent
{\sffamily\bfseries Abstrakt}\par\medskip
\noindent #1 \par \medskip #2}}

```

%%%%%%%%%%%%%% Obsah

\def\obsah{\cleardoublepage\tableofcontents\cleardoublepage}

%%%%%%%%%%%%%% Oddily v textu

\def\cislovat#1{\setcounter{secnumdepth}{#1}\setcounter{tocdepth}{#1}}

\renewcommand\section{\@startsection {section}{1}{\z0}%
{-3.5ex \@plus -1ex \@minus -.2ex}%
{2.3ex \@plus .2ex}%
{\normalfont\sffamily\Large\bfseries}}

\renewcommand\subsection{\@startsection{subsection}{2}{\z0}%
{-3.25ex \@plus -1ex \@minus -.2ex}%
{1.5ex \@plus .2ex}%
{\normalfont\sffamily\large\bfseries}}

\renewcommand\subsubsection{\@startsection{subsubsection}{3}{\z0}%
{-3.25ex \@plus -1ex \@minus -.2ex}%
{1.5ex \@plus .2ex}%
{\normalfont\normalsize\sffamily\bfseries}}

\renewcommand\paragraph{\@startsection{paragraph}{4}{\z0}%
{3.25ex \@plus 1ex \@minus .2ex}%
{-1em}%
{\normalfont\normalsize\sffamily\bfseries}}

\renewcommand\subparagraph{\@startsection{subparagraph}{5}{\parindent}%
{3.25ex \@plus 1ex \@minus .2ex}%
{-1em}%
{\normalfont\normalsize\sffamily\bfseries}}

\def\kapitola#1{\clearpage\section{#1}
\markboth{\thesection\quad \uppercase{#1}}{\thesection\quad
\uppercase{#1}}}

\def\sekce#1{\subsection{#1}\markright{\thesubsection\quad #1}}

\def\podsekce#1{\subsubsection{#1}}

\def\apppname{Přilohy}

\def\@samstranapriloh{\clearpage\thispagestyle{empty}
\vspace*{50mm}\begin{center}
\normalfont\sffamily\LARGE\bfseries
\uppercase{\apppname}\end{center}
\addcontentsline{toc}{section}{\apppname}
}

\def\prilohy{\@ifnextchar*{\@prilohy}{\@prilohy{\@samstranapriloh}}}

\def\@prilohy#1{#1
\def\thesection{\Alph{section}}\setcounter{section}{0}
\let\priloha\kapitola

%%%%%%%%%%%%%% Literatura

\def\refname{Literatura}

```
\renewenvironment{thebibliography}[1]
  {\section{\refname}%
   \markboth{\thesection\quad \uppercase{\refname}}{\thesection\quad
    \uppercase{\refname}}%
   \list{\@biblabel{\@arabic\c@enumiv}}%
    {\settowidth\labelwidth{\@biblabel{#1}}%
     \itemindent -2em
     \leftmargin 2em
     \@openbib@code
     %\usecounter{enumiv}%
     \let\p@enumiv\@empty
     \renewcommand\theenumiv{\@arabic\c@enumiv}}%
   \sloppy
   \clubpenalty4000
   \@clubpenalty \clubpenalty
   \widowpenalty4000%
   \sfcode'\. \@m}
```

```
\def\@citex[#1]#2{%
  \let\@citea\@empty
  \@cite{\@for\@citeb:=#2\do
    {\@citea\def\@citea{; }%
     \edef\@citeb{\expandafter\@firstofone\@citeb}%
     \if@filesw\immediate\write\@auxout{\string\citation{\@citeb}}\fi
     \@ifundefined{b@\@citeb}{\mbox{\reset@font\bfseries ?}}%
     \G@refundefinedtrue
     \@latex@warning
      {Citation ‘\@citeb’ on page \thepage \space undefined}}%
    {\hbox{\csname b@\@citeb\endcsname}}}{#1}}
```

```
\def\@lbibitem[#1]#2{\item []\if@filesw
  {\let\protect\noexpand
   \immediate
   \write\@auxout{\string\bibcite{#2}{#1}}}\fi\ignorespaces}
```

```
\def\@cite#1#2{(\let\hbox\relax #1\if@tempswa , #2\fi)}
\def\author#1{\textsc{#1}}
\def\nazev#1{\textit{#1}}
\def\akol{\rm}
```

```
\newenvironment{literatura}{\newpage\begin{thebibliography}{}}%
  {\end{thebibliography}}
```

```
\def\citace#1#2#3{% ident., tvar odkazu, údaje
\bibitem [#2]{#1} #3.
}
```

```

%%%%%%%%%%%%%% Výčty a seznamy
\newdimen\leftmargini
\newdimen\leftmarginii
\newdimen\leftmarginiii
\newdimen\leftmarginiv
\newdimen\leftmarginv
\newdimen\leftmarginvi
\leftmargini=2em
\leftmarginii=2em
\leftmarginiii=2em
\leftmarginiv=2em
\leftmarginv=2em
\leftmarginvi=2em

\def\@listi{\leftmargin\leftmargini
\parsep \parskip% 4\p@ \@plus2\p@ \@minus\p@
\topsep \parskip% 8\p@ \@plus2\p@ \@minus4\p@
\itemsep\parskip}% 4\p@ \@plus2\p@ \@minus\p@}
\let\@listI\@listi
\@listi
\def\@listii {\leftmargin\leftmarginii
\labelwidth\leftmarginii
\advance\labelwidth-\labelsep
\topsep \parskip% 4\p@ \@plus2\p@ \@minus\p@
\parsep \parskip% 2\p@ \@plus\p@ \@minus\p@
\itemsep \parsep}

\def\labelenumii{\thenumii}}

\def\@listiii{\leftmargin\leftmarginiii
\labelwidth\leftmarginiii
\advance\labelwidth-\labelsep
\topsep \parskip% 2\p@ \@plus\p@ \@minus\p@
\parsep \parskip% \z@
\partopsep\parskip% \p@ \@plus\z@ \@minus\p@
\itemsep \topsep}
\def\@listiv {\leftmargin\leftmarginiv
\labelwidth\leftmarginiv
\advance\labelwidth-\labelsep}
\def\@listv {\leftmargin\leftmarginv
\labelwidth\leftmarginv
\advance\labelwidth-\labelsep}
\def\@listvi {\leftmargin\leftmarginvi
\labelwidth\leftmarginvi
\advance\labelwidth-\labelsep}

%%%%%%%%%%%%%% Plovoucí prostředí

\def\figurename{Obr.}
\def\tablename{Tab.}

```

```

\def\csfigcap#1{\refstepcounter{figure}\parbox{\textwidth}{\small%
    \figurename{} \thefigure: #1}\addcontentsline{lof}{section}{\figurename{}
    \thefigure: #1}}

\def\csfigcapbez{\refstepcounter{figure}\parbox{\textwidth}{\small%
    \figurename{} \thefigure}\addcontentsline{lof}{section}{\figurename{}
    \thefigure}}

\def\cstabcap#1{\refstepcounter{table}\parbox{\textwidth}{\small%
    \tablename{} \thetable: #1}\addcontentsline{lot}{section}{\tablename{}
    \thetable: #1}}

\def\cstabcapbez{\refstepcounter{table}\parbox{\textwidth}{\small%
    \tablename{} \thetable}\addcontentsline{lot}{section}{\tablename{}
    \thetable}}

\def\obrazek{\begin{figure}[htb]\centering }
\def\obrazekp{\begin{figure}[p]\centering }
\def\endobr#1{\par\medskip\csfigcap{#1}\end{figure}}
\def\endobr1#1#2{\par\medskip\csfigcap{#1}\label{#2}\end{figure}}
\def\endobrbez{\par\medskip\csfigcapbez\end{figure}}
\def\vloztif#1{\input #1 \csname set#1\endcsname}
\def\vlozeps#1#2{\scalebox{#2}{\includegraphics{#1}}}

\def\tabulka#1{\begin{table}[htb]\centering\cstabcap{#1}\par\medskip}
\def\tabulkap#1{\begin{table}[p]\centering\cstabcap{#1}\par\medskip}
\def\endtab{\end{table}}

\def\pole#1#2{{\def\arraystretch{.95}\begin{tabular}{@{}#1@{}}
    #2\end{tabular}}}

{\catcode'\!=\active
\gdef\vykricnik{\catcode'\!=\active \def!\{\hphantom{0}}
}

%%%%%%%%%%%%%% Speciální znaky

\def\spoj{\discretionary{-}{-}{-}}
\def\az{\discretionary{}{\hbox{až\ }}{--}}
\def\uvv#1{\symbol{159}#1\symbol{158}}

%%%%%%%%%%%%%% konec stylu dipp %%%%%%%%%%%%%%%

```

Šablony pro vysokoškolské kvalifikační práce

PAVEL STRŽÍŽ, MICHAL POLÁŠEK

Abstrakt

Cílem článku je představit existující šablony obecně, poté se zacílením na vysokoškolské kvalifikační práce domácí i zahraniční. Další část článku seznámí čtenáře s pracemi na šablonách pro Univerzitu Tomáše Bati ve Zlíně.

Klíčová slova: styly, šablona, typografie, OpenOffice.org Writer, Microsoft Word, $\text{\TeX}$, $\text{\LaTeX}$, univerzitní dokumenty, vysokoškolské kvalifikační práce.

Úvod

Cílem šablon je pomoci autorovi textu s tvorbou díla při využití určitých technických prostředků. Hlavním cílem je jednotnost vzhledu a formální úprava textu. Předpřipravené šablony dokumentů snižují množství neodpovídajících výstupů a dalším příjemným pozitivem je i uspořený čas a energie potřebná k jejich tvorbě ze šablon definovaných slovně.

Šablony dokumentů

Základní dva charakteristické rysy zde vytváří požadavek velkého množství formálně unifikovaného výstupu pro potřeby archivace knihoven a zároveň velká skupina uživatelů s rozdílnou úrovní uživatelských znalostí sazby. Požadované výstupy nabývají mnoha podob od běžných seminárních prací, laboratorních protokolů a zadání až po diplomové a disertační práce. Dvě posledně jmenované mají své výsadní postavení.

Kromě nejružnějších webových stránek studentů, pedagogických pracovníků a i správních částí univerzit, se téma šablon objevuje i v diskusních fórech. Následující ukázky poslouží ke zběžné ilustraci současného stavu využívání šablon. Výraznější zastoupení mají obory se zaměřením na techniku, informatiku a přírodní vědy.

Volba šablony vysokoškolské práce dle typu zamýšleného softwarových nástroje, tj. Microsoft Word, OpenOffice.org Writer, $\text{\LaTeX}$, ... nebývá obvyklá a teprve se pomalu rozšiřuje.

*Šablony byly podpořeny Rektorátem a Ústřední knihovnou Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně. Jsou volně ke stažení a byly zakotveny v přílohách Směrnice rektora č. 12/2009 *Jednotná formální úprava vysokoškolských kvalifikačních prací, jejich uložení a zpřístupnění*.

Šablony obecně: širší přehled

- <http://www.tug.org/interest.html#publishers>
- <http://www-lsi.upc.es/~valiente/journals.html>
- <http://www.springer.com/computer/lncs?SGWID=0-164-12-73062-0>
- <http://www.ctan.org/cgi-bin/search.py?metadataSearch=thesis>
- http://www.ccrnp.ncifcrf.gov/~toms/latex.html#tex-latex_publishers

Šablony na kvalifikační práce: zahraniční zdroje

- <http://www.thesis-template.com/>
- <http://scholarship.rice.edu/handle/1911/21747>
- http://openwetware.org/wiki/LaTeX_template_for_PhD_thesis
- <http://www.markschenk.com/tensegrity/latexexplanation.html>
- http://olivier.commowick.org/thesis_template.php
- <http://www.sunilpatel.co.uk/thesistemplate.php>
- <http://www-h.eng.cam.ac.uk/help/tpl/textprocessing/ThesisStyle/>

Šablony na kvalifikační práce: české a slovenské univerzity

- <http://pele.gzk.cz/node/37>
- <http://people.fsv.cvut.cz/~vydra/>
- <http://latex.feec.vutbr.cz/cz/latex/>
- <http://sokolik.webz.cz/web/archives/8>
- !! <http://www.etd.sk/tuke/dokumenty.html>
- <http://operator304.wz.cz/latex/Ukazka.tex>
- <http://uhk.xichtik.net/viewtopic.php?t=464>
- <http://dce.felk.cvut.cz/roubal/teaching/latex>
- http://ies-prague.org/wiki/index.php/Bakalářka_v_LaTeXu
- <https://akela.mendelu.cz/~rybicka/dahlia/zpract/#diplomky>

Více o této šabloně v článku Jiřího Rybičky v tomto čísle [1].

Trojboj šablon na UTB ve Zlíně

Je to již pět let (2004), kdy vznikl nápad vytvořit jednotné šablony na zlínské univerzitě. Tehdy šablony buď neexistovaly nebo jednotlivé ústavy měly své pokusy. Později se začaly formovat slovně zapsané požadavky na vzhled.

Po diskuzích s rektorátem a knihovnou, na kterou byl vyvinut tlak, aby vysokoškolské kvalifikační práce byly archivovány v podobě PDF, se na šablonách začalo pracovat. Autorem šablony pro Microsoft Word byl Pavel Stříž (poznámkováno od rektorátu a knihovny), Jozef Říha pro OpenOffice.org Writer a pro L^AT_EX formát Jozef Říha, Ivan Pomykacz, které poznámkoval Pavel Stříž.

Požadavek byl, že musí vzniknout šablona pro Microsoft Word dle zažitých zvyklostí, a poté jsme mohli pracovat na šabloně pro OpenOffice.org Writer a $\text{\LaTeX}$ ve formátu $\text{\LaTeX}$. Dle slov pana Buši jsou na tom na TU v Košicích stejně.

Brzy jsme zjistili, že typografická úroveň zůstala na úrovni univerzitního sci-fi. Nepodařilo se nám prosadit řádkování 1,5 na 1,0; český styl odsazení prvního řádku odstavce; oboustranný tisk a takto bychom mohli pokračovat.

I přes to vše vznikly za dva roky (2006) šablony pro všechny tři systémy, a to tak, že Writer a $\text{\LaTeX}$ se snaží držet předlohy šablony ve Wordu. U každé šablony je jednoduchý manuál na práci s daným systémem. Šablony byly zmrazeny. Lze je u nás použít na bakalářské a diplomové práce. Záplava podobných dotazů se řešila odpovídáním přes sablona.kvalitne.cz, v podsektci Dotazy, a přípravou neozvučených Flash animací umístěných tamtéž. I tyto webové stránky došly stagnaci, na dílčí a ojedinělé dotazy odpovídá Pavel Stríž už jen emaily.

Na disertační a další kvalifikační práce vznikly na univerzitě slovně dané šablony; po diskuzích s kolegy jsme se rozhodli, že tyto šablony nebudeme zpracovávat, jedná se totiž o menšinu vůči celé akademické obci.

Rok poté (2007) Michal Polášek dokončil anglickou mutaci šablony pro Microsoft Word, která vznikla na popud Fakulty humanitních studií UTB ve Zlíně se zanesením citačního systému Chicago a dalších specifických prvků této fakulty.

Trojboj šablon je přístupný veřejně na úřední desce rektorátu [4]. Za úspěch považujeme zveřejnění obhájené diplomové práce Jozefa Říhy jako práce ukázkové, chceme-li vzorové [2]. Práce je o typografii, včetně dotazníkového průzkumu. Ke studijním účelům byl zdrojový kód $\text{\LaTeX}$ šablony přetištěn ve skriptech [3]. Pro pohodlné studium uvádíme zdrojový kód jako přílohu tohoto článku.

Závěrem shrnutí získaných zkušeností s odstupem času

Udělalí jsme si výčet bodů, které by bylo možné na $\text{\LaTeX}$ šabloně vylepšit, pokud by se na pracech dále pokračovalo. Je totiž tlak upravit existující šablonu z Microsoft Word 2003 pro Microsoft Word 2007. Na tohle však není lidských sil.

- Převést EPS loga fakult na JPG, PNG nebo PDF.
- Vnořené struktury `\ifthenelse` převést na čitelnější `\ifcase`.
- Zanést přepínač na `latex+dvips` a `pdflatex` užitím konstrukce `\ifx`.
- Udělat kontrolu konfliktů balíčků. Při testech se studenty zlobil `multicol`.
- Balíček `czech` převést na IL2 pod balíčkem `babel`. Případně T1 s `lmodern`.
- Místo prostředí `thebibliography` doporučit `BIBTeX` s podporou na vyžadované ČSN ISO 690, ČSN ISO 690-2 (01 0197) a Chicago styl.
- Připravit ukázky jinak, než aby byly v úzkých sloupcích.
- U manuálů udělat jiný styl zvýraznění než tučný řez.
- Zkonvertovat současné kódování `latin2` na `utf8`.
- Oddělit šablonu od textu už na úrovni šablony.
- Ideálně udělat přepínače na EN a SK variace.

Seznam literatury

- [1] Rybička, Jiří. Podpora přípravy závěrečných prací. [Support of the Thesis Preparation.] *Zpravodaj Československého sdružení uživatelů T_EXu* [The Bulletin of the Czechoslovak T_EX Users Group], 19(3):144–159, 2009. ISSN 1211-6661.
- [2] Říha, Jozef. *Electronic Document Templates for Tomas Bata University in Zlín*. [Tvorba elektronických šablon pro UTB ve Zlíně.] Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2005. 85 s., 8 s. příloh. Vedoucí diplomové práce Ing. Pavel Stríž. Dokument dostupný z http://web.utb.cz/cs/docs/ukaz_dip_prace.pdf Podpůrné neoficiální webové stránky: <http://sablona.kvalitne.cz/dr2/>
- [3] Stríž, Pavel; Říha, Jozef. *T_EX and Friends: Theses Preparation and Beyond*. 1. vydání. Zlín, Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně 2007. 320 s. ISBN 978-80-7318-550-3. Skriptum volně ke stažení z <http://195.178.90.249/courses/depcz/4/tex-and-friends.rar>
- [4] UTB :: O univerzitě :: Úřední deska :: Směrnice rektora (SR). [Rector's Directive No. 12/2009 valid from September 1, 2009] [on-line] Šablony jsou od 1. 9. 2009 pod SR č. 12/2009, do 31. 8. 2009 byly pod SR č. 5/2006, ještě dříve platila SR č. 41/2004, která pozbyla platnosti. [cit. 9. 7. 2009] Směrnice rektora jsou dostupné ze serveru: http://web.utb.cz/?id=0_0_12_3&lang=cs&type=0 Šablona Microsoft Word: http://web.utb.cz/cs/docs/sablona_word.zip Šablona OO.org Writer: http://web.utb.cz/cs/docs/sablona_ooo.zip Šablona L^AT_EX formátu: http://web.utb.cz/cs/docs/sablona_tex.zip Šablona Word v EN: http://web.utb.cz/cs/docs/sablona_en.zip

Summary: Templates at Tomas Bata University in Zlín

This article briefly introduces the concept and the effectiveness of creating style sheets. It gives an overview of links with several major templates over the world and templates for thesis used over the world with an emphasise to those found on web sites of the universities in the Czech Republic and Slovakia.

The second part of the article focuses on style sheets for Microsoft Word, OpenOffice.org Writer and L^AT_EX created at Tomas Bata University in Zlín. The full source-code of the L^AT_EX style sheet is also presented as an appendix.

Key words: Style Sheet, Template, Typography, T_EX, L^AT_EX, OpenOffice.org Writer, Microsoft Word, University Document Creation, Official Documents.

Pavel Stríž, Michal Polášek
striz@fame.utb.cz, michal.igi@seznam.cz
ÚSKM FaME UTB ve Zlíně, Mostní 5139
Zlín, CZ-760 01, Czech Republic

Příloha – Kompletní výpis stylu sablon.tex (9 stran)

```
% =====
% verze 0.9.6 (4. květen 2006)
% autor: Ing. Jozef Říha
% některé komentáře převzaty z dokumentu Ivana Pomykacze
% =====
% kódování: ISO8859-2
% Žlutoučký kůň úpěl děbelšské ódy
% ***** PREAMBULE *****
% definice vzhledu dokumentu
% cslatex soubor.tex; dvipdf -sPAPERSIZE=a4 soubor.dvi (pro překlad)
% uživatelské definice -- prosím upravte dle požadavků
\documentclass[a4paper,12pt]{article}
\newcommand{\fakulta}{zkratka fakulty}
% text "zkratka fakulty" přepište řetězcem
% fame -- pro Fakultu managementu a ekonomiky
% ft -- pro Fakultu technologickou
% fmk -- pro Fakutlu mutimediálních komunikací
% uni -- pro Univerzitní institut
% fai -- pro Fakultu aplikované informatiky
\newcommand{\typ}{bak/dip}
% bak -- bakalářská práce
% dip -- diplomová práce
\newcommand{\rok}{xxxx}
% zadejte rok místo "xxxx"
% konec uživatelských definic
% ***** INICIALIZACE BALÍČKŮ *****
\usepackage{czech} % balík czech obsahuje speciality české sazby, jako např.
% naše dolní a horní uvozovky -- příkaz \uv{nějaký text} --
% volba při kompilaci cslatexem
%\usepackage{czech}{babel} % volba při kompilaci latexem
\usepackage{color} % umožňuje použití barev
\usepackage[latin2]{inputenc} % slouží pro definici kódování
\usepackage{graphicx} % rozšíření práce s grafikou
\usepackage{amsmath} % balíček pro pokročilejší matematiku
\usepackage{fancyhdr} % detailnější nastavení záhlaví a zápatí
\usepackage{tocloft} % umožňuje pohodlné nastavení vzhledu obsahu, seznamu
% tabulek či obrázků
\usepackage{textcase} % změna VeLiKoStI PiSma
\usepackage{ifthen} % balíček umožňující skladby if, then -- využijeme při
% definici nadpisů
\usepackage{setspace} % balíček umožňující nastavit řádkování na 1, 1.5, 2
\usepackage{ccaption} % vylepšení práce s popisky obrázků či tabulek
\usepackage{sectsty} % pro nastavení vzhledu nadpisů
\usepackage[srcstyle=leftnumhang,linenumbersep={\ }}{examplep} % pokročilejší
% sazba programového kódu
\usepackage{url} % balíček pro vysázení internetové adresy stylem verbatim
% s vylepšeným řádkovým zlomem
%\usepackage{layout} % zobrazí nastavení tiskového zrcadla (příkaz \layout)
%\usepackage{times} % balíček pro použití fontu times
```

```

%\usepackage{verbatim} % vysází text bez formátování, tak jak je
    zapsán v souboru
%\usepackage{indentfirst} % definuje odsazení prvního řádku odstavce
%\usepackage{makeidx} % vytvoří rejstřík
%\usepackage{hyperref} % vytváří křížové odkazy
%\usepackage{multicol} % vicesloupcová sazba
%\usepackage{flafter} % zajistí, aby se plovoucí objekty objevovali až za
    jejich umístěním v textu

% ***** NASTAVENÍ TISKOVÉHO ZRCADLA *****
\textheight=248mm % výška tiskového zrcadla
\textwidth=155mm % šířka tiskového zrcadla
\voffset=-1.61cm % vertikální posunutí tiskového zrcadla
%\voffset=-1in % vertikální posunutí tiskového zrcadla
%\topmargin=-2.9cm

\oddsidemargin=0.96cm % levý okraj
\evensidemargin=0.96cm % levý okraj

% nastavení záhlaví
\headheight=0.5cm
\headsep=1cm

% nastavení zápatí
\footskip=1ex
\rhead{\thepage}
\cfoot{}
% "vypnout" poznámky na okrajích
\marginparpush=0mm
\marginparwidth=0mm
\marginparsep=0mm

\pagestyle{fancy}

% ***** NASTAVENÍ PÍSMO, ODSTAVCE, ROVNIC, POZNÁMEK *****
\parindent=0em % velikost odstavcové zarážky na nulu
\def\thefootnote{\arabic{footnote}} % poznámka pod čarou se závorkou
\onehalfspacing % nastavím řádkování tímto způsobem nebo \renewcommand{\
    baselinestretch}{1.5} ??
\setlength{\parskip}{3pt} % vertikální mezera mezi nadpisy
%\def\label#1{{\sf ! #1 ! }} % možnost zobrazení všech \label{}

% ***** VLASTNÍ DEFINICE *****
\def\refname{\clearpage\uppercase{Seznam použité literatury}} % předefinování
    názvu literatury
\renewcommand*{\listfigurename}{\uppercase{Seznam obrázků}} % předefinování
    názvu seznamu obrázků
\renewcommand{\contentsname}{\uppercase{Obsah}} % předefinování názvu obsahu
\renewcommand*{\listtablename}{\uppercase{Seznam tabulek}} % předefinování názvu
    seznamu tabulek
\renewcommand*{\figurename}{Obr.} % předefinování názvů obrázků

```

```

\renewcommand*{\tablename}{Tab.} % předefinování názvů tabulek

% ***** NASTAVENÍ ČÍTAČŮ *****
\setcounter{tocdepth}{3} % do obsahu se ukládají pouze první dvě úrovně kapitol

% ***** UŽIVATELSKÉ STYLY *****
\def\nn#1{\clearpage\section*{\uppercase{#1}}\addcontentsline{toc}{section}{\
  uppercase{#1}}}% styl nn = nečíslovaný nadpis (je vysázený v obsahu)
\def\nm#1{\clearpage\section*{\uppercase{#1}}} % definujeme styl nm = nečíslovaný
nadpis (není vysázený v obsahu)
\def\nns#1{\section*{\uppercase{#1}}} % definujeme styl ns = nečíslovaný nadpis
na stejné stránce (není vysázený v obsahu)
\def\n#1#2{ % definujeme styl n{ur}{nadp} pro nadpisy, kde ur je číslo úrovně
  a nadp je text nadpisu
  \ifthenelse{#1=1}{\clearpage\section{\MakeTextUppercase{#2}}}{
    \ifthenelse{#1=2}{\subsection{#2}}{
      \ifthenelse{#1=3}{\subsubsection{#2}}{\paragraph{\itshape\bfseries{#2}}}
    }
  }
}
}

\def\obr#1#2#3{% styl \obr pro obrázky
  \begin{figure}[h]
  \center\includegraphics[width=#2\linewidth]{#1}
  \captionwidth{#2\linewidth}
  \change captionwidth
  \caption{#3}
  \end{figure}
}

\def\tab#1#2#3{% styl \tab pro tabulky
  \begin{table}[h]
  \caption{#1}
  \begin{center}
  \begin{tabular}{#2}
  #3
  \end{tabular}
  \end{center}
  \end{table}
}

\def\tabpri#1#2#3{% styl \tabpri pro tabulky v příloze
  \begin{table}[h]
  \begin{center}
  #1
  \end{center}
  \begin{center}
  \begin{tabular}{#2}
  #3
  \end{tabular}
  \end{center}
  \end{table}
}

```

```

\end{center}
\end{table}
}

\def\extab#1#2#3{% styl \extab pro tabulky z MS Excelu exportované do EPS
\begin{table}
\captionwidth{#2\linewidth}
\changecaptionwidth
\caption{#1}
\begin{center}
\includegraphics[width=#2\linewidth]{#3}
\end{center}
\end{table}
}

\newcommand{\rov}[2][chybející rovnice]{% styl \rov pro rovnice
\begin{equation}
#2
\label{#1}
\end{equation}
}

\def\seznamobr{% příkaz \seznamobr pro vysázení seznamu obrázků
\clearpage
\listoffigures
\addcontentsline{toc}{section}{\uppercase{Seznam obrázků}}
\clearpage
}

\def\seznamtab{% příkaz \seznamtab pro vysázení seznamu obrázků
\clearpage
\listoftables
\addcontentsline{toc}{section}{\uppercase{Seznam tabulek}}
\clearpage
}

\newcommand{\seznamlit}[1]{% příkaz \seznamlit pro vysázení seznamu literatury
\addcontentsline{toc}{section}{\uppercase{Seznam použité literatury}}
\begin{thebibliography}{99}
#1
\end{thebibliography}}

\newcommand{\seznamzkr}{% příkaz \seznamzkr pro přípravu seznamu použitých
zkratk a symbolů
\nn{Seznam použitých symbolů a zkratk}
}

\def\cast#1{% příkaz \cast jako alternativa k \part
\part{#1}
}

```

```

\def\obsah{% \obsah vysází obsah v daném místě
\clearpage
\thispagestyle{empty}
\tableofcontents
\clearpage
\pagestyle{fancy}
}

\def\b#1{% zkrácení stylu \textbf na \b
\textbf{#1}
}

\newcommand{\bi}[1]{\textbf{\textit{#1}}} % \bi = tučná kurzíva
\renewcommand{\it}[1]{\textit{#1}} % \it = kurzíva

% ***** NASTAVENÍ ZOBRAZENÍ PŘÍLOH -- SEZNAM, ČÍSLOVÁNÍ, VLASTNÍ STYL *****
\makeatletter % tímto příkazem dávám najevo, že budu editovat přímo příkazy ze
šablony

% definice seznamu příloh - příkaz \listofappendices
\def\listofappendices{%
\newpage
\setcounter{section}{0}
\addcontentsline{toc}{section}{SEZNAM PŘÍLOH}
\@restonecolfalse\if@twocolumn\@restonecoltrue\onecolumn\fi
\section*{SEZNAM PŘÍLOH}
\@mkboth{LIST OF APPENDICES}{LIST OF APPENDICES}
\@starttoc{loa}\if@restonecol\twocolumn\fi
\pagestyle{empty}
\thispagestyle{fancy}
}

\def\ext@appendix{loa}
\def\tocname{loa}

% definice příkazu \priloha{nazev prilohy} pro vložení nové přílohy
\newcommand{\priloha}[1]{
\clearpage
\refstepcounter{section}
\addtocontents{loa}{\protect\makebox[1.5cm][l]{P \@Roman\c@section.} #1\newline}
{\bf PŘÍLOHA P \@Roman\c@section. \uppercase{#1}}
\par
}

% v obsahu nastavím VELKÉ PÍSMENA pro styl část
\def\@part[#1]#2{%
\ifnum \c@sectiondepth >\m@ne
\refstepcounter{part}%
\addcontentsline{toc}{section}{\protect\makebox[1cm][l]{\thepart}\MakeTextUppercase{#1}}%
\else

```

```

\addcontentsline{toc}{section}{\MakeTextUppercase{#1}}%
\fi
{\parindent \z@ \raggedright
\interlinepenalty \@M
\clearpage
\normalfont
\ifnum \c@secnumdepth >\m@ne
\Large\bfseries
\nobreak \fi
\vspace*{9cm}
\center\huge \bfseries\thepart. \MakeTextUppercase{#2}%
\markboth{}{}\par}%
\nobreak
\clearpage
\@afterheading
}

% ***** NASTAVENÍ FORMÁTU ČÍSLOVÁNÍ OBRÁZKŮ A TABULEK *****
\def\thefigure{\arabic{figure}} % číslování obrázků typu (y)
\def\thetable{\arabic{table}} % číslování tabulek typu (y)
\captiondelim{. } % změníme dvoutečku za Obr/Tab za tečku

% ***** VYNULOVÁNÍ ČÍTAČŮ *****
\@addtoreset{table}{section} % vynulování čítače
\@addtoreset{figure}{section} % vynulování čítače
\@addtoreset{footnote}{section} % vynulování čítače

\makeatother % a to je ukončení \makeatletter

% ***** ÚPRAVA VZHLEDU OBSAHU, SEZNAMU OBRÁZKŮ A TABULEK *****
% nastavení vertikální mezery před stylem část, nadpis 1--3
\setlength{\cftbeforepartskip}{3pt}
\setlength{\cftbeforesecskip}{3pt}
\setlength{\cftbeforesubsecskip}{3pt}
\setlength{\cftbeforesubsubsecskip}{0cm}
% odsazení zleva pro styl část, nadpis 1--3
\setlength{\cftpartindent}{0cm}
\setlength{\cftsecindent}{0cm}
\setlength{\cftsubsecindent}{0cm}
\setlength{\cftsubsubsecindent}{0cm}
% nastavení fontu pro styl část, nadpis 1--3
\renewcommand{\cftpartfont}{\small\bfseries}
\renewcommand{\cftsecfont}{\small\bfseries}
\renewcommand{\cftsubsecfont}{\scshape}
\renewcommand{\cftsubsubsecfont}{}
% odsazení čísla a textu titulku pro styl část, nadpis 1--3
\cftsetindents{part}{0cm}{1cm}
\cftsetindents{sec}{0cm}{1cm}
\cftsetindents{subsec}{1cm}{1.5cm}
\cftsetindents{subsubsec}{1.2cm}{1.7cm}
\cftsetindents{fig}{0cm}{1.5cm}

```

```

\cftsetindents{tab}{0cm}{1.5cm}
% nastavení vodící čáry pro styl část, nadpis 1--3, obrázky a tabulky
\renewcommand{\cftdot}{\ensuremath{.}} % tímto příkazem lze změnit vodící
tečky v obsahu na jiný znak
\renewcommand{\cftpartleader}{\cftdotfill{0.3}}
\renewcommand{\cftsecleader}{\cftdotfill{0.3}}
\renewcommand{\cftsubsecleader}{\cftdotfill{0.3}}
\renewcommand{\cftsubsubsecleader}{\cftdotfill{0.3}}
\renewcommand{\cftfigleader}{\cftdotfill{0.3}}
\renewcommand{\cfttableader}{\cftdotfill{0.3}}
% změna fontu pro text "Obsah", "Seznam obrázků" a "Seznam tabulek"
\renewcommand{\cfttoctitlefont}{\normalsize\bfseries\thispagestyle{empty}}
\renewcommand{\cftloftitlefont}{\normalsize\bfseries\thispagestyle{fancy}}
\renewcommand{\cftlottitlefont}{\normalsize\bfseries\thispagestyle{fancy}}
\renewcommand{\cftfigpresnum}{Obr. }
\renewcommand{\cftfigaftersnum}{.}
\renewcommand{\cfttabpresnum}{Tab. }
\renewcommand{\cfttabaftersnum}{.}

% ***** NASTAVENÍ FONTU PRO NADPISY *****
\sectionfont{\normalsize}
\subsectionfont{\normalsize\bfseries}
\subsubsectionfont{\small\bfseries}
\paragraphfont{\small\bf}
% definice nového stylu \comment -- komentář k šabloně
\newcommand{\comment}[1]{\color{red}\#1\color{black}}
% ***** KONEC PREAMBULE *****

\begin{document}
\lhead{\b{UTB ve Zlíně, \ifthenelse{\equal{\fakulta}{fame}}{Fakulta managementu
a-ekonomiky}{\ifthenelse{\equal{\fakulta}{ft}}{Fakulta technologická}{\
\ifthenelse{\equal{\fakulta}{fmk}}{Fakulta multimediálních komunikací}{\
\ifthenelse{\equal{\fakulta}{uni}}{Univerzitní institut}{\ifthenelse{\equal{\
fakulta}{fai}}{Fakulta aplikované informatiky}{Chyba! Proměnná $\backslash$
}\fakulta nebyla definována nebo byla definována nesprávně!}}}}}}

\thispagestyle{empty}
\voffset=-2.01cm\evensidemargin=0pt\oddsidemargin=0cm\parindent=0pt\headsep=0pt\
headheight=0pt\parskip=0pt\textheight=272mm\textwidth=200mm
\renewcommand{\baselinestretch}{0}
% Úvodní stránka s logem fakulty
\setlength{\unitlength}{1mm}
\begin{picture}(-10,8)
\put(0,-50){\makebox(170,50){}}
\put(0,-100){\makebox(170,50){\fontsize{24}{1}\usefont{OT1}{phv}{b}{n}Název práce
(max. 2-řádky)}}
\put(0,-135){\makebox(170,25){\fontsize{20}{1}\usefont{OT1}{phv}{c}{n}Titul Jméno
Příjmení}}
\ifthenelse{\equal{\fakulta}{fame}}{\put(82.2,-223.3){\makebox(84,16.4){\
includegraphics[width=84mm]{fame_logo_cz.ps}}}{

```



```

\ifthenelse{\equal{\fakulta}{ft}}{\put(82.2,-223.3){\makebox(84,16.4){\includegraphics[width=84mm]{ft_logo_cz.ps}}}}{\ifthenelse{\equal{\fakulta}{fmk}}{\put(82.2,-223.3){\makebox(84,16.4){\includegraphics[width=84mm]{fmk_logo_cz.ps}}}}{\ifthenelse{\equal{\fakulta}{uni}}{\put(82.2,-223.3){\makebox(84,16.4){\includegraphics[width=84mm]{uni_logo_cz.ps}}}}{\put(82.2,-223.3){\makebox(84,16.4){Chyba! Proměnná $\backslash$ fakulta nebyla definována nebo byla definována nesprávně!}}}}{\put(0,-205){\linethickness{1pt}\line(1,0){170}}\ifthenelse{\equal{\typ}{bak}}{\put(4,-215){\makebox(69.5,4.5)[l]{\noindent\fontsize{16}{1}\usefont{OT1}{phv}{m}{n}Bakalářská práce}}}{\ifthenelse{\equal{\typ}{dip}}{\put(4,-215){\makebox(69.5,4.5)[l]{\noindent\fontsize{16}{1}\usefont{OT1}{phv}{m}{n}Diplomová práce}}{\put(4,-215){\makebox(69.5,4.5)[l]{\noindent\fontsize{16}{1}\usefont{OT1}{phv}{m}{n}Chyba! Proměnná $\backslash$ typ nebyla definována nebo byla definována nesprávně!}}}\put(4,-220){\makebox(69.5,4.5)[l]{\noindent\fontsize{16}{1}\usefont{OT1}{phv}{m}{n}\rok}}{\put(0,-225){\linethickness{1pt}\line(1,0){170}}\put(75,-223.3){\linethickness{1pt}\line(0,1){16.4}}\end{picture}

\clearpage
\thispagestyle{empty}
\voffset=-1.61cm\evensidemargin=0.96cm\oddsidemargin=0.96cm\headsep=1cm\headheight=0.5cm\setlength{\parskip}{3pt}\textheight=248mm\textwidth=155mm
***nascannované zadání s.~1***

\clearpage
\thispagestyle{empty}
***nascannované zadání s.~2***

\clearpage
\thispagestyle{empty}
\nm{Abstrakt}
\vspace{1cm}

\emph{Klíčová slova:}

\vspace{3cm}

\nns{Abstract}

\vspace{1cm}
\emph{Keywords:}

\clearpage
\thispagestyle{empty}
poděkování, motto, úryvky knih, básní atp.

\obsah

```

```

\nn{Úvod}
text

\cast{Teoretická část}

\n{1}{Nadpis}
text

\n{1}{Nadpis}

\n{2}{Podnadpis}
text

\n{3}{Podpodnadpis}
text

\n{3}{Podpodnadpis}
text

\cast{Analytická část}
\n{1}{Nadpis}
\n{2}{Podnadpis}

\cast{Projektová část}

\n{1}{Nadpis}
\n{2}{Podnadpis}

\nn{Závěr}
text

\seznamlit{
\bibitem{chmel}\it{Český chmel: atlas odrůd} [online]. [cit. 2004-10-15].
    Dostupný z~WWW: \url{http://www.beer.cz/humulus/}.
}

\seznamzkr

\begin{tabular}{ll}
ABC & Význam zkratky \\
\end{tabular}

\seznamobr

\seznamtab

\listofappendices

\priloha{Název přílohy}

\end{document}

```

The L^AT_EX Companion Tools and Techniques for Computer Typesetting

Frank Mittelbach, Michel Goossens, Johannes Braams,
David Carlisle, Chris Rowley

Vydání: druhé.
Počet stran: 1120.
Vazba: brožovaná.
Rok vydání: 2004.
Nakladatel: Addison-Wesley Professional.
ISBN-10: 0-201-36299-6.
ISBN-13: 978-0-201-36299-2.
Informace od nakladatele: <http://www.informit.com/store/product.aspx?isbn=0201362996>

Tato publikace je inzerována jako „nepostradatelná příručka pro každého, kdo chce L^AT_EX používat úspěšně.“ Autoři ukazují, jak v L^AT_EXu tvořit dokumenty všech druhů – od krátkých poznámek po encyklopedie. Kniha vyniká šířkou záběru a množstvím informací k jednotlivým tématům. Je plná tipů a triků pro použití L^AT_EXu v tradiční i moderní sazbě. Přestože je probráno i základní použití, pro první seznámení s L^AT_EXem není tato publikace nejvhodnější.

Kniha zmiňuje více než dvě stě L^AT_EXových balíčků. Detailně jsou probrány např. ty pro sazbu tabulek a technických publikací, plovoucích objektů, sazbu do více sloupců, včetně diskuze souvisejících typografických možností, vícejazyčnou sazbu, grafiku a prostředí verbatim (emulace psaní na psacím stroji). Rozsáhlé kapitoly popisují zprovoznění a použití fontů, zpracování citací a bibliografií. Autoři uvádějí detailní techniky pro generování obsahů, indexů, atd. Kapitola věnovaná náročnější sazbě matematiky se podrobně zabývá $\mathcal{A}\mathcal{M}\mathcal{S}$ -L^AT_EXem.

Přílohy obsahují informace pro tvůrce balíčků a návody na překonávání problémů a chybových hlášení.

Doprovodné CD obsahuje plnou T_EXovou instalaci, všechny v knize zmíněné balíčky a použité příklady, řešící typografické a technické problémy.

L^AT_EX příklady lze také nalézt a stáhnout si ze serveru CTAN.ORG, konkrétně z adresáře <http://ctan.org/tex-archive/info/examples/tlc2/>.

Obsah

Předmluva. [Preface.]

1. Úvod. [Introduction.]
 2. Struktura $\text{\LaTeX}$ ového dokumentu. [The Structure of a $\text{\LaTeX}$ Document.]
 3. Základní formátovací nástroje. [Basic Formatting Tools.]
 4. Rozložení stránky. [The Layout of the Page.]
 5. Sazba tabulek. [Tabular Material.]
 6. Buďte mistry plovoucích objektů! [Mastering Floats.]
 7. Fonty a kódování. [Fonts and Encodings.]
 8. Náročnější matematika. [Higher Mathematics.]
 9. $\text{\LaTeX}$ ve vícejazyčném prostředí. [$\text{\LaTeX}$ in a Multilingual Environment.]
 10. Tvorba a manipulace s grafikou. [Graphics Generation and Manipulation.]
 11. Tvorba rejstříků. [Index Generation.]
 12. Zpracování citací. [Managing Citations.]
 13. Příprava bibliografií. [Bibliography Generation.]
 14. Nástroje na dokumentaci balíčků. [$\text{\LaTeX}$ Package Documentation Tools.]
- Příloha A: A $\text{\LaTeX}$ Overview for Preamble, Package, and Class Writers.
Příloha B: Hledání a řešení chyb. [Tracing and Resolving Problems.]
Příloha C: $\text{\LaTeX}$ Software and User Group Information.
Příloha D: $\text{\TeX}$ -kolekce na CD. [TLC2 $\text{\TeX}$ CD.]
- Seznam literatury. — Rejstřík příkazů a odborných termínů. —
Rejstřík osob. — Životopisy autorů. — Licenční poznámky.

The $\text{\LaTeX}$ Web Companion: Integrating $\text{\TeX}$, HTML, and XML Tools and Techniques for Computer Typesetting

Michel Goossens, Sebastian Rahtz, Eitan M. Gurari,
Ross Moore, Robert S. Sutor

Vydání: první.

Počet stran: 560 stran.

Vazba: brožovaná.

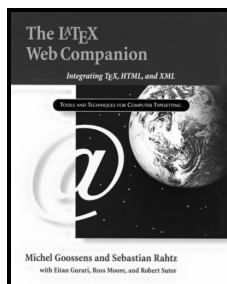
Rok vydání: 1999.

Nakladatel: Addison-Wesley Professional.

ISBN-10: 0-201-43311-7.

ISBN-13: 978-0-201-43311-1.

Informace od nakladatele: [http://www.informit.com/
store/product.aspx?isbn=0201433117](http://www.informit.com/store/product.aspx?isbn=0201433117)

Tato kniha se obrací na čtenáře, kteří potřebují vytvářet webové prezentace – zejména vědecké – a uvažují o tom, že k jejich tvorbě využijí systém $\text{\LaTeX}$, se

kterým jsou již seznámeni. Kniha popisuje nástroje a techniky pro transformaci $\text{\LaTeX}$ ových zdrojových kódů do webových formátů a zpět.

Čtenář se naučí, jak:

- plně využít Acrobat s $\text{\LaTeX}$ em,
- zkonvertovat existující dokumenty do HTML nebo XML,
- používat matematiku ve webových aplikacích,
- používat $\text{\LaTeX}$ pro přípravu webových stránek,
- číst a psát jednoduché XML a SGML dokumenty,
- vytvářet stránky pro kvalitní tisk z XML nebo HTML dokumentů.

Kniha obsahuje praktické popisy:

- $\text{\LaTeX2HTML}$, tedy převod $\text{\LaTeX}$ ových zdrojových kódů do HTML,
- $\text{\TeX4ht}$, tedy převod $\text{\LaTeX}$ ových zdrojových kódů do HTML nebo XML,
- pluginů pro webové prohlížeče, které dokáží interpretovat matematické značkování,
- nástrojů pro tvorbu a interpretaci XML,
- nástrojů pro transformaci XML dokumentů do různých výstupních formátů,
- MathML, což je matematický značkovací jazyk.

Řada z popisovaných balíčků a programů je volně přístupná a zdrojové kódy příkladů v knize uvedených jsou umístěny na [CTAN.ORG](http://tug.ctan.org/tex-archive/info/examples/lwc/), konkrétně v adresáři <http://tug.ctan.org/tex-archive/info/examples/lwc/>.

Obsah

Předmluva. [Preface.]

1. Web, jeho formáty a $\text{\LaTeX}$. [The Web, Its Documents, and $\text{\LaTeX}$.]
 2. Formát souborů PDF. [Portable Document Format.]
 3. Převodník $\text{\LaTeX2HTML}$. [The $\text{\LaTeX2HTML}$ Translator.]
 4. Převádění z $\text{\LaTeX}$ u do HTML s použitím $\text{\TeX4ht}$. [Translating $\text{\LaTeX}$ to HTML Using $\text{\TeX4ht}$.]
 5. Přímé zobrazení $\text{\LaTeX}$ u na webu. [Direct Display of $\text{\LaTeX}$ on the Web.]
 6. HTML, SGML a XML: Tři značkovací jazyky. [HTML, SGML, and XML: Three Markup Languages.]
 7. Značkovací jazyky CSS, DSSSL a XSL: Pracujte stylově! [CSS, DSSSL, and XSL: Doing it with Style.]
 8. Jazyk MathML, inteligentní matematické značkování. [MathML, Intelligent Math Markup.]
- Příloha A: Soubory s příklady. [Example Files.]
- Příloha B: Technické přílohy. [Technical Appendixes.]
- Příloha C: Sazba cizojazyčných dokumentů. [Internationalization Issues.]
- Glosář. — Seznam URL zdrojů. —
- Seznam literatury. — Rejstřík.

Digital Typography Using L^AT_EX

Apostolos Syropoulos, Antonis Tsolomitis, Nick Sofroniou

Vydání: první.

Počet stran: 510 stran.

Vazba: brožovaná.

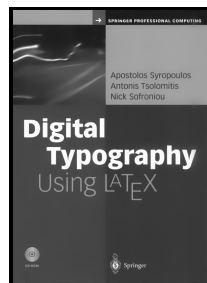
Rok vydání: 2003.

Nakladatel: Springer.

ISBN-10: 0-387-95217-9.

ISBN-13: 978-0-387-95217-8.

Nakladatel: [http://www.springer.com/new+&+forthcoming+titles+\(default\)/book/978-0-387-95217-8](http://www.springer.com/new+&+forthcoming+titles+(default)/book/978-0-387-95217-8)

Tato kniha je určena všem, kteří chtějí vytvářet dokumenty pomocí systému L^AT_EX. Kniha shromažďuje „nejpotřebnější“ T_EXové a L^AT_EXové návody a nástroje. Zároveň obsahuje důkladný úvod do T_EXu a L^AT_EXu, takže je vhodná i pro čtenáře, kteří zatím s (L^A)T_EXem žádné zkušenosti nemají.

Kniha obsahuje např. detailní návod na vytváření vícejazyčných dokumentů nebo na vytváření jednoho dokumentu pro použití zároveň pro tisk, publikování na webu i generování PDF výstupu. Probrána jsou i pokročilejší témata, jako např. přidávání Postscript a TrueType fontů do L^AT_EXové instalace nebo práce s obrázky. Popsány jsou rozšiřující systémy, např. Omega, Lambda, pdfL^AT_EX nebo epsilon-L^AT_EX. S knihou je dodáváno CD se všemi použitými demonstračními příklady.

Obsah

1. Úvod. [Introduction.]
2. Struktura souboru. [The File Structure.]
3. Fonty a jejich použití. [Fonts and Their Use.]
4. Seznamy, výčty a katalogy. [Lists and Catalogs.]
5. Sazba matematiky. [Typesetting Mathematics.]
6. Hluběji do podstaty věci. [More on the Core.]
7. Užitečné balíčky. [Miscellaneous Packages.]
8. Seznam literatury a Rejstřík. [Bibliography and Index.]
9. Grafika. [Graphics.]
10. Vícejazyčná sazba. [Multilingual Typesetting.]
11. Chybovat je lidské. [To Err Is Human.]
12. Instalace nového písma. [Installing New Type.]
- Příloha A: Použití dvips. [Using dvips.]
- Příloha B: Vizuální editování. [Visual Editing.]
- Příloha C: Sazba XML. [Typesetting XML.]
- Příloha D: Publikování na webu. [Web Publishing.]

Příloha E: Nové možnosti přidané do Sigma 1.23.

[New Features Introduced to Sigma 1.23.]

Příloha F: Řešení všech cvičení. [Solutions to All Exercises.]

Seznam literatury. [Bibliography.]

Autorský rejstřík. [Name Index.]

Rejstřík příkazů a odborných termínů. [Subject Index.]

The Elements of Typographic Style

Robert Bringhurst

Vydání: třetí.

Počet stran: 352 stran.

Vazba: brožovaná.

Rok vydání: 2004.

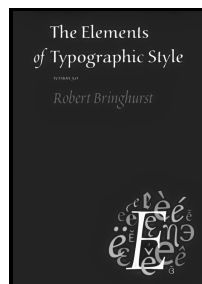
Nakladatel: Hartley and Marks Publishers.

ISBN-10: 0-88179-206-3.

ISBN-13: 978-0-88179-206-5.

Informace od nakladatele: V katalogu na

<http://www.hartleyandmarks.com/>

Tato kniha je všeobecně považována za typografickou klasiku. Věhlasný tvůrce písem Hermann Zapf o ní mluví jako o typografické Bibli. Uvedme dvě citace z internetové recenze <http://www.typebooks.org/r-elements.htm>.

„Jedná se o knihu napěchovanou designerskou moudrostí. Bringhurst vytvořil základní principy typografie – gramatiku dobrého vkusu založenou na vztahu mezi formou a obsahem tištěného materiálu. Zároveň je to krásná kniha sama o sobě. Na každé stránce se budete setkávat s vizuálními lahůdkami a text je ilustrován tak neuvěřitelně různorodými fonty, že kniha je téměř katalogem designu písma.“

„Kdo chce získat přehled o estetice a detailech dobrého designu by si měl tuto knihu přečíst. Každý, kdo má s typografií vážné úmysly, by si ji měl koupit.“

Dodejme několik slov k obsahu jednotlivých kapitol: V kapitole 1 je formulován základní cíl typografie: pocta obsahu. Kapitoly 2 až 6 a kapitola 8 uvádějí bohatě ilustrovaná typografická doporučení. Kapitola 7 shrnuje vývoj latinkových písem, od starověkých nápisů tesaných do kamene až po současnost. Kapitola 9 zmiňuje několik, dle autora v současnosti nejužitečnějších, nástrojů pro typografy. Kapitola by se mohla jmenovat „Chvála kódování Unicode, formátu OpenType a dalších“. Kapitola 10 radí, jak si existující fonty v případě potřeby vylepšit. V kapitole 11 autor představuje zhruba sto ze svých oblíbených písem.

Dokument „The Elements of Typographic Style Applied to the Web“ Richarda Ruttera, <http://webtypography.net/toc/>, aplikuje principy z Bringhurstovy knihy na webovou typografii.

Obsah

- Předmluva. [Foreword.]
Historický přehled. [Historical Synopsis.]
1. Hlavní cíl typografie. [The Grand Design.]
2. Rytmus a proporce. [Rhythm & Proportion.]
3. Harmonie a kontrast. [Harmony & Counterpoint.]
4. Strukturní formy a nástroje. [Structural Forms & Devices.]
5. Nealfanumerické symboly. [Alphabetic Symbols.]
6. Výběr a kombinace písem. [Choosing & Combining Type.]
7. Historická mezihra. [Historical Interlude.]
8. Tvarování stránky. [Shaping the Page.]
9. To nejlepší: vrcholy a skvosty. [The State of the Art.]
10. Vylepšování fontu. [Grooming the Font.]
11. Prohlídka vzorků. [Prowling the Specimen Books.]
Příloha A: Pracovní abeceda. [The Working Alphabet.]
Příloha B: Glosář znaků. [Glossary of Characters.]
Příloha C: Glosář pojmů. [Glossary of Terms.]
Příloha D: Tvůrci písem. [Type Designers.]
Příloha E: Písmolijny. [Typefoundries.]
Další čtení. [Further Reading.]
Doslov ke třetímu vydání. [Afterword to the Third Edition.]
Rejstřík. [Index.]

The Blackwell Encyclopedia of Writing Systems

Florian Coulmas

Vydání: první.

Počet stran: 640.

Vazba: brožovaná.

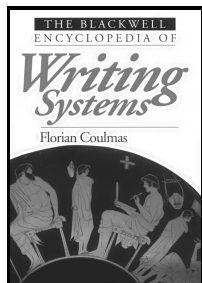
Rok vydání: 1999.

Nakladatel: Wiley-Blackwell.

ISBN-10: 0-631-21481-X.

ISBN-13: 978-0-631-21481-6.

Nakladatel: <http://eu.wiley.com/WileyCDA/WileyTitle/productCd-063121481X,descCd-description.html>

Tato kniha o písmu by měla být přínosnou referenční příručkou pro odborníky i zábavným čtením pro zájemce o lidskou komunikaci. Jedná se o klasickou encyklopedii, s hesly od A do Z. Jednotlivá hesla se pohybují od krátkých definic pojmů a konceptů po stručná pojednání o konkrétních písmech až po delší teoretické články. Součástí knihy je velké množství názorných příkladů a rozsáhlá

bibliografie. Kniha obsahuje bohatě ilustrované popisy více než čtyř set písem a pojednává o písmu v mnoha různých oborech, od antropologie po psychologii. Hesla popisují, jak se jednotlivá písma vyvinula, jak fungují a čím se navzájem liší. Pojednány jsou technické záležitosti, např. rukopisy, tisk nebo zpracování na počítači. Kniha obsahuje více než 400 obrázků, např. ukázky textů, a 1600 tabulek, např. abecedy. Tuto i další knihu cituje <http://www.omniglot.com/>.

The World's Writing Systems

Editoři: Peter T. Daniels, William Bright

Vydání: první.

Počet stran: 966.

Vazba: vázaná.

Rok vydání: 1996.

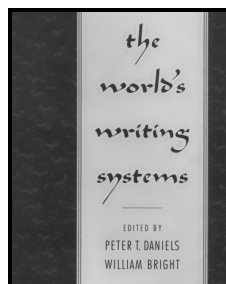
Nakladatel: Oxford University Press.

ISBN-10: 0-19-507993-0.

ISBN-13: 978-0-19-507993-7.

Informace od nakladatele: [http://ukcatalogue.](http://ukcatalogue.oup.com/product/9780195079937.do)

[oup.com/product/9780195079937.do](http://ukcatalogue.oup.com/product/9780195079937.do)

Tato kniha je rozsáhlým zdrojem informací o všech písmech oficiálně na světě používaných. Je tvořena více než osmdesáti články, na kterých pracovali odborníci na dané oblasti. Kniha je rozdělena do částí, z nichž každá se zabývá konkrétní skupinou písem, definovanou historicky, geograficky, nebo konceptuálně. Každá část začíná článkem o společenském a kulturním kontextu, ve kterém daná skupina písem vznikla a vyvíjela se.

Články o jednotlivých písmech podrobně informují o historických počátcích, struktuře (s tabulkami ukazujícími symboly daného písma) a vztahu k fonologii příslušného mluveného jazyka. Každé písmo je ilustrováno částí textu, jeho fonetickým přepisem a moderním anglickým překladem. Každý článek je zakončen seznamem zdrojů. Většina částí knihy je seřazena podle chronologického vývoje písem a jejich historických vazeb s geografickými oblastmi.

Další části knihy se zabývají nedávnými a stále probíhajícími pokusy o rozluštění starověkých písem, přizpůsobením tradičních písem novým jazykům, písmu vyvinutými v moderní době a grafickými systémy pro číselné, hudební a pohybové notace. Detailní rejstřík čtenáře naviguje ke konkrétním pojmům nebo jazykům.

Obsah

Přispěvatelé a autoři. [Contributors.]

Předmluva. [Preface.]

Zkratky, konvence a definice. [Abbreviations, Conventions, and Definitions.]

1. Gramatologie. [Grammatology.]
 2. Písma starověkého blízkého východu [Ancient Near Eastern Writing Systems.]
 3. Dešifrování. [Decipherment.]
 4. Písma východní Asie. [East Asian Writing Systems.]
 5. Evropská písma. [European Writing Systems.]
 6. Písma jižní Asie. [South Asian Writing Systems.]
 7. Písma jihovýchodní Asie. [Southeast Asian Writing Systems.]
 8. Písma blízkého východu. [Middle Eastern Writing Systems.]
 9. Písma vytvořená v moderní době. [Scripts Invented in Modern Times.]
 10. Použití a přizpůsobení písem. [Use and Adaptation of Scripts.]
 11. Sociolinguistika a písma. [Sociolinguistics and Scripts.]
 12. Druhotné notační systémy. [Secondary Notation Systems.]
 13. Závěrečné přípravy a tisk. [Imprinting and Printing.]
- Rejstřík. [Index.]

Chromozom 46,YB

Zdeněk Wagner

Vydání: první.

Počet stran: 126.

Vazba: brožovaná.

Datum vydání: 22. 5. 2009.

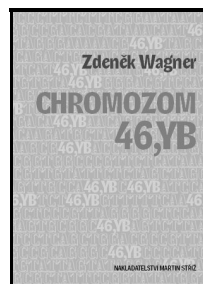
Nakladatel: Martin Stríž.

Místo vydání: Bučovice.

ISBN-13: 978-80-87106-18-1.

Informace od nakladatele: <http://www.striz.cz/> nebo

<http://icebearsoft.euweb.cz/chromozom46yb/>

Představujeme vám dobrodružnou knihu Zdeňka Wagnera, která vyhrála soutěž o knihu na druhý ročník T_EXperience.

Děj příběhu zavede čtenáře do vědecky a technicky vyspělé společnosti, pro niž je naše 21. století již středověkem. V té době jednostranně zaměřený vědecký pracovník RNDr. K. M. Baltazar zkoumá v Ústavu nové genetické metody, jež by umožnily vypěstovat mimo jiné kapra bez kostí. Při práci mu asistuje svérázná, nekonformní laborantka Zuzana Ypsilonová. Ač ji nepřijali na univerzitu, je inteligentní, má široký přehled. Právě proto je trnem v oku nadřízeným.

RNDr. K. M. Baltazar si ji však oblíbí a před nepřízní svého vedoucího ji chrání. Dokonce prosadí, že ji smí vzít s sebou na služební cestu do Rezervace, kde prožijí velké dobrodružství. Zuzana, sama v těžké životní situaci, neváhá riskovat a zachrání tajný zápisník RNDr. Baltazara, aby se nedostal do nepovolaných rukou. Přijdou však další překážky. Budou jim schopni čelit? Podaří se jim usměrnit samolibou, arogantní společnost, která pokrok zneužívá k mocenským účelům?

Zpravodaj Československého sdružení uživatelů T_EXu
ISSN 1211-6661 (tištěná verze), ISSN 1213-8185 (online verze)

Vydalo: Československé sdružení uživatelů T_EXu
vlastním nákladem jako interní publikaci
Obálka: Antonín Strejc, Jan Šustek
Počet výtisků: 500
Uzávěrka: 30. 7. 2009
Odpovědný redaktor: Zdeněk Wagner
Redakční rada: Pavel Stríž, David Catto a výbor ČSTUGu
Tisk a distribuce: KONVOJ, spol. s r. o., Berkova 22, 612 00 Brno,
tel. +420 549 240 233
Adresa: ČSTUG, c/o FEL ČVUT, Technická 2, 166 27 Praha 6
Tel: +420 224 353 611
Fax: +420 233 332 938
Email: cstug@cstug.cz

Zřízené poštovní aliasy sdružení ČSTUG:

bulletin@cstug.cz, zpravodaj@cstug.cz

korespondence ohledně Zpravodaje sdružení

board@cstug.cz

korespondence členům výboru

cstug@cstug.cz, president@cstug.cz

korespondence předsedovi sdružení

gacstug@cstug.cz

grantová agentura ČSTUGu

secretary@cstug.cz, orders@cstug.cz

korespondence administrativní síle sdružení, objednávky CD a DVD

cstug-members@cstug.cz

korespondence členům sdružení

cstug-faq@cstug.cz

řešené otázky s odpověďmi navrhované k zařazení do dokumentu ČSFAQ

bookorders@cstug.cz

objednávky tištěné T_EXové literatury na dobírku

ftp server sdružení:

<ftp://ftp.cstug.cz>

www server sdružení:

<http://www.cstug.cz>